

1531

BLIOTECA

HORAȚIU
EPISTOLE

CARTEA II

Traducerea juxtaliniaară
și traducere liberă de
PROFESORII ASOCIAȚI

EDITURA

LIBRĂRIEI „UNIVER”
ALCALAY & Co.
București, Calea Victoriei.

Prețu el 20.

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru toți

No.

Adamescu Gh. Elocuța străină. Discursuri de Demostene, Cicerone, Sf Ion Crisostom, Bossuet, Buffon, Mirabeau, Napoleon, Gambetta, Bairepaire, Frederic cel Mare, O'Connell, Macaulay, Bismarck	48
„ Istoria literaturii române. Operă completă, cu toate datele privitoare la Istoria literaturii noastre dela întâile-i începuturi până azi. Cuprinde amănunțite biografii și portretele celor cari au contribuit la îmbogățirea literaturii și limbii noastre	(7 Nr.) 846—849 b. și 850—850 b.
Agârbiceanu I. Datoria, nuvele	868
„ Stafia, nuvele	1232—1233
Aguletti. Lecturi. Din istoria patriei ..	551—551 b.
Alsinman Iuliu Dr. Filmul și arta. Intru cât filmul este sau nu artă. O paralelă între teatru și cinematograf ..	1110
Alarcon. Bref Hart, Mark Twain, nuvele trad. de Titu Maiorescu și Livia M.	10
Alexandrescu Gr. Poezii: Epistole, Satire, Fabule, Epigrame	295—298
„ Memorial de călătorie	19
Alexandri V. Doine	182—82 b.
„ Dumbrava roșie	197
„ Fântâna Blanduziei, piesă în versuri ..	283—3 b.
„ Legende	193—4 b.
„ Lăcrămioare	183
„ Săvenire (versuri)	184
„ Mărgăritărele	185—86
„ Ovidiu, dramă, în versuri	180—181
„ Ostașii noștri	191
„ Pasteluri	187

J 2845

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

No. 1530-1531

8 - OCT. 2019

HORAȚIU

EPISTOLE ^{8 - OCT 2019}

CARTEA II

Traducere juxtaliniară și traducere liberă

de

PROFESORII ASOCIAȚI

Univ. "Petru Maior" Tg. Mureș

100429 2613

EDITURA LIBRĂRIEI

"UNIVERSALA"

BIALCALAI & Co. I. P.L.M.

PEMBOS H. B. EST. ROMANIA

50.631 ✓

H O R A T I U
E P I S T O L E
CARTEA II

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM

LIBER II

EPISTOLA I.
AD AUGUSTUM

1 Quum sustineas solus
2 tot et tanta negotia,
3 tuteris armis
4 res Italas.
5 ornes moribus,
6 emendes legibus:
7 peccem
8 in commoda publica,
9 si morer tua tempora.
10 Cæsar,
11 sermone longo.
12 Romulus.

LUI AUGUST

Când singur duci povara atâtor de multe și
de mari treburi, când ocrotești cu armele Italia, o

H O R A T I U
E P I S T O L E

CARTEA II

EPISTOLA I

LUI AUGUST

- 1 Când susții singur
2 atâtea afaceri mari.
3 și ocrotești cu armele
4 treburile Italiei,
5 o înfrumusețezi prin moravuri
6 și o cureți prin legi:
7 m'aș face vinovat
8 față de interesele publice,
9 dacă ți-aș ocupa momentele,
10 Cezare.
11 cu un discurs prea lung.
12 Romulus,

împodobești cu pilda virtuții'or tale și o înfrânezi prin legi, ași păcătui împotriva hinelui obștesc, o Cezar, de ți-ași răpi timpul cu o scrisoare prea lungă.

1 et pater Liber,
2 et Pollux cum Castore,
3 recepti
4 in templa deorum
5 post ingentia facta,
6 dum colunt terras
7 genusque hominum,
8 componunt
9 bella aspera,
10 assignant agros,
11 condunt oppida,
12 ploravere
13 favorem speratum
14 non respondere
15 suis meritis.
16 Qui contudit
17 Hydram diram,
18 subegitque portenta nota
19 labore fatali,
20 comperit invidiam domari
21 fine supremo.
22 Qui enim
23 prægravat artes
24 positas infra se,
25 urit suo fulgore:
26 idem amabitur,

Romulus, Bacus, Castor și Pollux au fost trecuți printre zei numai după ce au săvârșit mari fapte; cât au trăit însă pe pământ și printre oameni, purtând crâncene războaie, împărțind ogoare și zidind orașe, au avut durerea să vadă

1 și zeul Bacus,
2 și Polux cu Castor,
3 admiși
4 în templele zeilor
5 după faptele lor mari,
6 în timp ce locuiesc pământul
7 și în neamul omenesc,
8 și termină
9 războaie aspre,
10 împart pământurile,
11 întemeiază orașe,
12 au avut durerea (să vadă)
13 că gloria nădăjduită
14 nu răspundea
15 meritelor lor.
16 (Cel ce-a zdrobit
17 cruda hidră,
18 și-a împlânzit monștri faimoși
19 printr'o muncă impusă de destin,
20 a aflat că pisma (nu) e învinsă
21 decât de moarte.
22 Oricine, în adevăr,
23 întunecă talentele (rivalilor)
24 așezate sub el,
25 le jighește prin strălucire:
26 și totuși va fi iubit

că răsplata nădăjdui'ă nu le răspundea meritele. Eroul ce a stârpit năprasnica Hidră și care din scrisul soartei a doborât atâtea fiare, a văzut că numai moartea birue pisma.

Strălucirea celui ce ne întrece prin merite ne

1 extinctus.
 2 Largimur tibi
 3 præsentî
 4 honores maturos,
 5 pōnimusque aras
 6 jurandas
 7 per tuum numen,
 8 fatentes nil tale
 9 oriturum alias,
 10 nil ortum.
 11 Sed tuus populus,
 12 sapiens et justus in hoc uno,
 13 anteferendo te
 14 nostris ducibus,
 15 te Graiis,
 16 nequaquam æstimat
 17 cetera
 18 ratione modoque simili,
 19 et fastidit
 20 et odit,
 21 nisi quæ videt
 22 semota terris
 23 defunctaque
 24 temporibus suis:
 25 fautor veterum,

supără; abia după moarte e preţuită. Numai ţie, Cezar, îţi aducem încă din viaţă cinstirea covenită; îţi înălţăm altare ca să jurăm pe divinitatea ta; mărturisim că nu s'a născut şi nici nu se va naşte nimeni ca tine.

Drept numai cu tine, când te pune mai pre-

1 de îndată ce va fi mort.
2 Îți dăruim,
3 ție, de față, (viu încă)
4 onoruri meritate,
5 și ridicăm altare,
6 pe care să jură
7 pe divinitatea ta.
8 mărturisind că nimic la fel,
9 nu se va naște în altă parte,
10 că nimic (la fel) nu s'a născut.
11 Dar poporul tău,
12 cuminte și drept în asta numai,
13 preferându-te
14 conducătorilor noștri,
15 eroilor greci,
16 nu judecă deloc
17 pe ceilalți
18 într'un fel și chip asemănător;
19 și disprețuește
20 și urăște (pe toți)
21 afară (de acei) pe care îi vede
22 despărțiți de pământ (morți)
23 și după ce au împlinit
24 timpul ce aveau (de trăit):
25 admirator al celor vechi

sus de toți căpitaniii noștri și ai Grecilor, poporul tău nu judecă și pe ceilalți cu aceeași măsură; el disprețuește și urăște pe cei ce nu ne-au părăsit și nu și-au împlinit încă sorocul timpului; în dragostea lui pentru tot ce e vechiu, el

1 sic ut dictitet
 2 Musas locutas
 3 in monte Albano
 4 tabulas
 5 vetantes peccare,
 6 quas bis quinque viri
 7
 8 sanxerunt,
 9 fœdera regum
 10 æquata vel cum Gabiis,
 11 vel Sabinis rigidis,
 12 libros pontificum,
 13 volumina annosa vatum.
 14 Si, quia quæque scripta
 15 antiquissima Græcorum
 16 sunt vel optima,
 17 scriptores Romani
 18 pensantur eadem trutina:
 19 non est quod
 20 loquamur multâ;
 21 est nil duri
 22 intra oleam,
 23 est nil
 24 in nuce extra;
 25 venimus

ajunge să creadă că Muzele înseși au dictat pe
 muntele Alban cele douăsprezece table de legi
 făcute de Decemviri, tratatele regilor noștri fie
 cu Galii, fie cu gravii Sabini, cronicile pontifi-
 cale și cărțile profetilor vechi.

1 întru atât încât repetă mereu
2 că Muzele au dictat
3 pe muntele alban,
4 tablele (cele XII)
5 care opresc de a face crime,
6 pe care cei de două ori cinci magi-
7 strați
8 le-am făcut,
9 (care au dictat) alianțele regilor
10 încheiate cu Gabii,
11 sau cu Sabinii austeri,
12 și cărțile pontifilor,
13 și culegerile vechi de profeți.
14 Dacă, fiindcă toate scrierile
15 cele mai vechi ale Grecilor
16 sunt și cele mai bune,
17 scriitorii romani
18 sunt cântăriți în aceiaș balanță:
19 nu este dece
20 să vorbim mult;
21 și nu e nimic tare (sâmbure)
22 în măslină,
23 nu este nimic (tare)
24 pe dinafara nucii;
25 am ajuns

Operele Grecilor sunt cu atât mai bune cu cât sunt mai vechi: de aplicăm scriitorilor romani aceiaș principiu, nu mai avem nimic de zis: măslina nu are sâmbure și nuca nu are coajă. Am ajuns în culmea desvoltării noastre: pictăm

1 ad summum fortunæ;
 2 pingimus atque psallimus,
 3 et luctamur doctius
 4 Achivis unctis.
 5 Si dies reddit
 6 poemata meliora,
 7 ut vina,
 8 velim scire
 9 quotus annus
 10 arroget chartis pretium.
 11 Scriptor, qui decidit
 12 centum annos abhinc,
 13 debet referri
 14 inter perfectos
 15 veteresque,
 16 an inter viles:
 17 atque novos?
 18 Finis
 19 excludat jurgia.
 20 „Qui perficit
 21 centum annos,
 22 est vetus atque probus.
 23 — Quid? qui deperiit,
 24
 25 minor uno mense

și cântăm și ne luptăm chiar mai bine decât Grecii ce se ungeau cu untdelemn.

Dacă timpul face versurile mai bune cum face și vinul, ași dori să știu câți ani trebuie pentru ca operele noastre să-și capete valoarea. Un poet mort acum o sută de ani trebuie așezat printre

1 în culmea desvoltării:
2 pictăm și cântăm,
3 și luptăm mai priceput,
4 ca Grecii unși cu ulei.
5 Dacă timpul face
6 poemele mai bune,
7 ca și vinul,
8 ași vrea să știu
9 câți ani
10 vor da scrierilor preț.
11 Un poet care a murit
12 acum o sută de ani
13 trebuie clasat
14 printre cei desăvârșiți
15 și vechi,
16 sau printre (autorii) proști
17 și noi?
18 Să fie o margine care
19 să înlătore orice discuție.
20 „Cel ce împlinește
21 o sută de ani
22 e vechi și bun.
23 Ce? acel care a murit (de o sută de
24 ani),
25 mai puțin o lună

poetii vechi și desăvârșiți sau printre cei noi și fără valoare? Ca să înlăturăm orice discuție e nevoie să hotărîm odată: „Cine a împlinit o sută de ani e scriitor vechiu și bun”. — „Dar de-i lipsește o lună sau mai puțin până la o sută de

1 vel anno,
 2 inter, quos
 3 erit referendus?
 4 veteresne probosque,
 5 an quos
 6 et ætas præsens
 7 et postera
 8 respuat?
 9 — Iste quidem,
 10 qui est junior
 11 vel mense brevi,
 12 vel anno toto,
 13 ponetur honeste
 14 inter veteres".
 15 Utor permissis,
 16 paulatimque vello
 17 et demo unum,
 18 demo etiam unum,
 19 ut
 20 pilo caudæ equinæ,
 21 dum
 22 qui redit
 23 ad Fastos,
 24 et æstimat virtutem annis,
 25 miraturque nihil,

ani, printre cari scriitori trebue rânduit? printre
 cei vechi și desăvârșiți sau printre cei, pe care
 oamenii de azi și cei de mâine îi disprețuiesc?".—
 „Dacă-i mai tânăr cu o lună sau chiar cu un an
 se poate socoti tot printre cei vechi". — Bine.

1 sau un an,
2 printre care
3 va trebui să fie numărat?
4 printre cei vechi și buni
5 sau (printre cei) pe care
6 și vârsta (generația) prezentă
7 și ceiace va veni
8 trebuie să-i disprețuiască?
9 — Ei bine, acel
10 care e mai puțin vechi.
11 sau cu o lună scurtă,
12 sau cu un an întreg
13 va fi rânduie cum trebuie
14 printre cei vechi“.
15 Mă folosesc de îngăduință
16 și puțin câte puțin smulg
17 și scot un (an)
18 apoi încă unul,
19 ca și cum (aș scoate)
20 perii din coada unui cal,
21 până când (omul)
22 care recurge (totdeauna)
23 la Faste (la date),
24 și judecă meritul după ani,
25 și nu admiră nimic,

Te am acum în palmă; încetul cu încetul scot câte un an, după cum scoți câte un păr din coada calului, până ce, zdrobit de argumentul grămezii ce se năruie, se va da bătut cel ce se bizuie numai pe Faste, întărește meritul după nu-

1 nisi quod Libitina
 2 sacravit,
 3 cadat,
 4 clusus ratione
 5 acervi ruentis.
 6 Ennius,
 7 et sapiens, et fortis.
 8 et alter Homerus,
 9 ut dicunt critici,
 10 videtur curare leviter
 11 quo cadant promissa
 12
 13 et somnia Pythagoræ.
 14 Nævius non est
 15 in manibus,
 16 et hæret mentibus,
 17 pæne recens:
 18 adeo omne poema vetus
 19
 20 est sanctum!
 21 Quoties ambigitur
 22 uter
 23 sit prior utro,
 24 Pacuvius aufert
 25 famam senis docti,

mărul anilor și nu admiră decât ceea ce a consfințit moartea.

Cumintelui, vajnicului Ennius—un al doilea Homer, după cum îl numesc criticii, puțin îi pasă de ce-i vor deveni făgădueliile și visurile pitagorice; cât despre Nævius, nu e el în toate mânele

1 afară numai ce Libitina
 2 a consacrat,
 3 cade,
 4 scos din luptă de argumentul
 5 grămezii (de grâu) ce se prăbușește.
 6 Ennius,
 7 înțelept și erou,
 8 și un alt Homer,
 9 cum spun criticii.
 10 pare să-i pese puțin
 11 de cum se împlinesc cu promisiunile
 12 lui
 13 și visurile lui Pitagoricene.
 14 Naevius nu mai e
 15 în mâinile (cititorilor),
 16 dar e întipărit în minți,
 17 aproape ca un modern:
 18 așa e (de-adevărat) că orice poem
 19 vechi
 20 este sfânt!
 21 De câte ori e vorba.
 22 care din doi
 23 e preferabil celuilalt
 24 Pacuvius obține
 25 faima de bătrân savant,

și nu-l știu toți pe derost, ca și cum ar fi scris de curând? întru atât poezia veche e primită ca sfântă!

De ori câte ori discutăm asupra merite'or scriitorilor, bătrânul Pacuvius trece drept cel

1 Accius alti;
 2 dicitur toga Afrani
 3 convenisse Menandro;
 4 Plautus properare
 5 ad exemplar
 6 Epicharmi Siculi;
 7 Cæcilius vincere gravitate,
 8 Terentius arte.
 9 Roma potens
 10 ediscit hos.
 11 et, stipata theatro arcto,
 12 spectat hos;
 13 habet hos
 14 numeratque poetas.
 15 ab ævo scriptoris Livi
 16 ad nostrum tempus.
 17 Interdum
 18 vulgus videt rectum;
 19 est ubi peccat.
 20 Si miratur laudatque
 21 poetas veteres,
 22 ita
 23 ut anteferat nihil illis.
 24 comparet nihil,
 25 errat.

mai învățat; Accius, ca cel mai avântat; despre Afranius, se spune că toga lui i s'ar fi potrivit lui Menandru; Plautus are repeziciunea sicilianului Epicharm; Caecilius se disinge prin noblețã; Terențiu prin meșteșug. Aceștia-s poeții, pe care puternica Romã îi învață pe de rost și, în-

și Accius, de (bătrân) adânc;
2 se spune că toga lui Afranius
3 s'ar fi potrivit lui Menandru;
4 că Plaut aleargă (spre desnodământ)
5 în felul
6 lui Epicharm Sicilianul:
7 că Cecilius învinge prin noblețe.
8 și Terențiu prin îndemânare.
9 Roma puternică
0 învăță pe din afară pe acești (poeti),
11 și îngrămădită într'un teatru strâmt,
12 îi admiră:
13 îi socotește
14 și numără ca (singurii) poeți,
15 din vremea scriitorului Livius
16 până în timpul nostru.
17 Uneori
18 norodul vede drept,
19 dar există (cazuri) când se înșeală,
20 Dacă admiră și laudă
21 pe poeții vechi,
22 astfel
23 că nu le preferă nimic,
24 și nu le compară nimic.
25 (norodul) greșește.

grămădită în teatrul ce n'o mai incupe, îi ascultă; pe aceștia îi privește ca pe singurii poeți de la Livius și până în zilele noastre.

Poporul vede uneori drept, alteori se înșeală. Când admiră și laudă însă pe vechii poeți încât nu mai găsește nimic ca să le compare — gre-

1 Si credit eos
2 dicere quædam
3 nimis antique,
4 si
5 pleraque
6 dure,
7 fatetur
8 multa
9 ignave:
0 et sapit,
11 et facit mecum,
12 et judicat Jove æquo.
13 Equidem non insector
14 carmina Livi,
15 reorque
16 esse delenda,
17 quæ memin
18 Orbilium plagosum
19 dictare mihi parvo;
20 sed miror
21 videri emendata
22 pulchraque
23 et minimum distantia
24 exactis.
25 Si forte verbum decorum.

șește; când socoate însă că ideile lor sunt uneori prea învechite, mai totdeauna necioplit redade, și adesea fără nerv, atunci judecă drept și cu-minte; suntem de aceeași părere. Să nu crezi că atac și vreau să distrug versurile lui Livius, pe

1 Dacă crede că aceștia
2 exprimă anumite lucruri
3 prea antic,
4 dacă (crede că exprimă)
5 cele mai multe lucruri
6 într'un fel aspru,
7 dacă recunoaște
8 (că exprimă) multe lucruri
9 într'un fel greoi:
10 (atunci) are gust,
11 și gândește ca mine.
12 și judecă drept cu Jupiter.
12 Eu nu vorbesc de rău
13 versurile lui Livius
15 și (nu) gândesc că
16 trebuie distruse,
17 de care mi-amintesc
18 că bătașul Orbilius
19 mi le-a dictat, mie (copil) mic:
20 dar mă mir
21 că (versurile) aceste pot părea îngrijite
22 și frumoase
23 și deloc depărtate
24 de cele perfecte.
25 Dacă cumva un cuvânt fericit,

care Orbilius mă făcea cu nuiuaa să le învăț,
când eram copil; mă minunez totuși că trec drept
ciopite și frumoase, și chiar perfecte! De scri-
pește ici și colo câte o expresie mai fericită, sau

1 si unus et alter versus
 2 paulo concinnior
 3 emicuit inter quæ,
 4 injuste
 5 ducit poema totum
 6 venditque.
 7 Indignor
 8 quidquam reprehendi,
 9 non quia putetur
 10 compositum crasse
 11 illepideve,
 12 sed quia nuper:
 13 et
 14 non veniam,
 15 sed honorem et præmia
 16 posci atiquis.
 17 Si dubitem
 18 fabula Attæ
 19 perambulet recte necne
 20 crocum floresque,
 21 pæne cuncti patres
 22 clament
 23 pudorem periisse.
 24 quum coner
 25 reprehendere ea

câte un vers mai armonios, e nedrept să privim și întregul poem ca desăvârșit.

Când văd că o lucrare nu-i criticată pentru că-i rău sau fără finețe scrișă ci pe trui că-i nouă și că, în loc să ni se ceară înțelegință față de scriitorii vechi, ni se cere, dimpotrivă, admirație

1 dacă unul sau două versuri
2 puțin mai armonioase
3 strălucesc printre ele.
4 pe nedrept
5 fac să treacă poemul întreg
6 și-l fac să se vândă.
7 Mă indignez
8 ca (o lucrare) să fie criticată,
9 nu pentrucă e judecată
10 ca (fiind) compusă greoi
11 și fără eleganță,
12 ci pentrucă e nouă;
13 și (mă indignez),
14 că nu indulgența,
15 ci onorurile și premiile
16 sunt reclamate pentru cei vechi.
17 Dacă m'ași îndoi
18 că muza lui Atta
19 merge drept sau nu pe scenă
20 în mijlocul șofranului și al florilor,
21 aproape toți părinții (bătrânii),
22 ar striga
23 că rușinea a murit (în mine).
24 fiindcă încerc
26 să critic aceste (piese)

și proslăvire — atunci mă cuprinde indignarea.

Dacă m'ași îndoi că piesele lui Atta nu prea reușesc pe scena acoperită cu flori, toți bătrânii noștri ar striga că a pierit orice rușine, pentrucă am îndrăznit să critic niște piese, pe care le-au

1 quæ gravis Æsopus,
 2 quæ doctus Roscius
 3 egit:
 4 vel quia ducunt nil rectum
 5 nisi quod placuit sibi,
 6 vel quia putant turpe
 7 parere minoribus,
 8 et fateri, senes,
 9 quæ didicere,
 10 imberbes,
 11 perdenda.

12 Jam qui laudat
 13 carmen Saliare Numæ,
 14 et vult videri scire solus
 15 illud quod ignorat mecum,
 16 ille non favet plauditque
 17 ingeniis sepultis:
 18 sed impugnat nostra,
 19 lividus odit
 20 nos nostraque.

21 Quod si novitas
 22 fuisset tam invisã
 23 Graiis quam nobis,
 24 quid esset vetus nunc?
 25 aut quid

jucat pateticul Æsop și subtilul Roscius. Ei nu prețuiesc decât ce le-a plăcut lor odată, și cred că-i o rușine să se ia după gusul tinerilor, recunoscând că trebuie să uite la bătrânețe versurile, pe care le-au învățat de copii.

Cel ce laudă *Cântecul Saliar* al lui Numa, ca

1 pe care pateticul Esop
2 și învățatul Roscius
3 le-au jucat (odinioară):
4 fie că nu găsesc nimic bun,
5 decât ce le-a plăcut,
6 fie că socotesc că e rușinos
7 să cedez unor (oameni) mai tineri.
8 și să mărturisească, la bătrânețe,
9 că (versurile) pe care le-au învățat,
10 tineri,
11 trebuie uitate.
12 (Cel ce laudă
13 cântecele Saliene ale lui Numa,
14 și vrea să pară că știe singur,
15 ceiace ignorează ca și mine,
16 acela nu favorizează și nici nu aplaudă
17 talentele moarte:
18 ci atacă pe ale noastre,
19 și invidios, ne urmărește cu ura
20 pe noi și (versurile) noastre.
21 Dacă noutatea
22 ar fi fost tot așa de urâtă
23 de Greci ca și de noi,
24 ce ar fi fost (poeți) vechi pentru noi?
25 sau ce (lucrări)

să pară că înțelege ceea ce n'a înțeles cum nu înțeleg nici eu, nu admiră atât talentul morților pe cât vrea să lovească în talentul nostru; ne urăște și ne pismuește pe noi și operele noastre. Dacă Grecilor nu le-ar fi plăcut nimic din ce

1 usus publicus haberet,
 2 quod legeret viritim
 3 tereretque?
 4 Ut, bellis positis,
 5 Græcia cœpit primum
 6 nugari,
 7 et labier
 8 in vitium
 9 fortuna æqua,
 10 arsit nunc
 11 studiis athletarum
 12 nunc equorum;
 13 amavit
 14 fabros marmoris
 15 aut eboris aut æris,
 16 suspendit
 17 vultum mentemque
 18 tabella picta;
 19 est gavisâ
 20 nunc tibicinibus,
 21 nunc tragœdis:
 22 velut infans puella
 23 si ludcret
 24 sub nutrice,
 25 reliquit, plena mature,

e nou, ca și nouă, ce ar mai fi vechiu acum? ce ar mai avea publicul ca să citească cu lăcomie?

După sfârșirea războaielor, Grecia a început să se gândească și la plăceri și, din pricina prosperității, să lungească la vicii: ea s'a îndrăgostit astfel de luptele atletilor și de cai; s'a îndrăgostit

1 publicul ar avea
2 să citească
3 și să răsfoiască?
4 De când, războiul fiind dat la o parte,
5 Grecia a început întâi
6 să se ocupe de fleacuri,
7 și să lunece
8 în viciu
9 (târîtă) de soarta prosperă,
10 a ars în dată
11 de pasiunea pentru atleți,
12 sau pentru cai;
13 a iubit
14 sculptorii în marmoră
15 sau în fildeș și aramă;
16 și a atârnat (și-a orins)
17 fața (ochii) și sufletul
18 de un tablou pictat:
19 a fost fermecată
20 când de flautiști,
21 când de trăgediani:
22 la fel cu o fată,
23 care s'ar juca
24 sub ochii doicii,
25 părăsit, săturată curând,

apoi de sculptorii în marmură, în fildeș sau în bronz; nu și-a mai luat ochii de la tablouri; s'a desfătat acum cu cântările din flaut, acum cu poezii tragici. Ca o copilă ce se joacă sub ochii doicii, sătulă, ea părăsea, rând pe rând, ceea ce

1 quod petiit
 2 cupide.
 3 Quid placet,
 4 aut est odio,
 5 quod credas
 6 non mutabile?
 7 Paces bonæ
 8 ventique secundi
 9 habuere hoc.
 10 Romæ, fuit diu
 11 dulce et solenne
 12 vigilare
 13 domo reclusa mane,
 14 promere jura clienti,
 15 expendere nummos
 16 cautos
 17 nominibus rectis,
 18 audire majores
 19 dicere minori
 20 per quæ
 21 res posset crescere,
 22 libido damnosa
 23 minui.
 24 Populus levis
 25 mutavit mentem,

dorise cu lăcomie. Îți închipui tu că poți iubi sau urî ceva pe vecie? Iată roadele păcii și ale prosperității!

La Roma multă vreme plăcerea n'a stat decât în muncă: casele erau deschise din zori; se împărțea dreptate clienților; fiecare se gândea cum

1 ceea ce a dorit
2 cu pasiune.
3 Ce lucru place
4 sau e urît
5 pe care ai putea-o să-l crezi
6 neschimbat?
7 Pacea bună
8 și vântul de belșug
9 a avut acest (rezultat).
10 La Roma a fost mult timp
11 un (obicei) dulce și general
12 să veghezi (să te pui la lucru),
13 casa fiind deschisă desdimineată,
14 să explici legile clienților,
15 să plasezi banii.
16 garantați
17 de nume solvabile,
18 să ascuți pe bătrâni.
19 să spui celui mai tânăr
20 (mijloacele) prin care
21 patrimoniul se poate mări
22 și patima ruinătoare
23 scădea.
24 Poporul ușuratic
25 și-a schimbat firea.

să-și dea banii cu împrumut la oameni platnici; toți ascultau de cei mai bătrâni; arătau celor mai tineri mijloacele, prin care să-și înfrâne patimile ce ruinează. Nestatornic, poporul și-a schimbat apoi firea; el nu mai arde acum decât

1 et calet
 2 uno studio scribendi
 3 puerique
 4 patresque severi,
 5 vincti fronde comas,
 6 cœnant et dictant carmina.
 7 Ego ipse, qui affirmo
 8 me scribere nullos versus,
 9 invenior
 10 mendacior Parthis;
 11 et prius sole orto.
 12 vigil posco
 13 calamum, et chartas.
 14 et scrinia.
 15 Ignarus navis
 16 timet agere navem;
 17 nisi qui didicit.
 18 non audet dare
 19 abrotonum ægro;
 20 medici promittunt
 21 quod est medicorum:
 22 fabri
 23 tractant fabrilia:
 24 indocti doctique
 25 scribimus pœmata

de dorința de a scrie; tineri și bătrâni stau la masă, încununăți cu frunze de iederă, și dictează versuri. Eu însumi ce spun că nu fac versuri, sunt mai mincinos decât un Part: mă scol înaintea soarelui, cer pana, hârtia și tăbițele. De nu te pricepi la corăbii, nu te faci cărmăciu; de

10 Mi arde
 2 de patima de a scrie;
 3 tinerii
 4 părinții severi,
 5 socununați cu frunze pe păr,
 6 benchetuesc și dictează versuri.
 7 Tu chiar, care afirm
 8 că nu scriu niciun vers,
 9 sunt dovedit
 10 mai mincinos ca Partii;
 11 înaintea de răsăritul soarelui,
 12 crează cer
 13 o pană și hârtie,
 14 și cutia.
 15 Necunosătorul de corăbii
 16 se teme să conducă un vas;
 17 (nimeni,) afară de cel ce a învățat,
 18 nu îndrăznește să dea
 19 doctorii unui bolnav;
 20 doctorii făgăduesc să facă
 21 ceea ce se cuvine doctorilor;
 22 meșteșugari
 23 fac lucrări:
 24 ignoranți și savanți,
 25 noi compunem poeme

26 Dacă învățat medicina, nu îndrăznești să dai doc-
 27 torii bolnavului: doctorii nu fac decât medicină;
 28 meșteșugarii nu fac decât ceea ce intră în breasla
 29 lor. Numai noi, învățați sau nepricepuți, facem
 30 poezii și versuri.

1 passim.
 2 Collige tamen sic
 3 quantas virtutes
 4 hic error
 5 et hæc levis insania
 6 habeat.
 7 Animus vatis
 8 non est avarus temere;
 9 amat versus,
 10 studet hoc unum,
 11 ridet detrimenta,
 12 fugas servorum,
 13 incendia,
 14 non incogitat
 15 ullam fraudem socio
 16 puerove pupillo;
 17 vivit siliquis
 18 et pane secundo;
 19
 20
 21 utilis urbi,
 22 si das hoc,
 23 magna quoque
 24 juvari
 25 parvis rebus.

1
 b c
 a s
 ie a
 ai a
 d a
 H c
 b s
 se e
 m of
 ie fi
 st si
 o si
 ie si
 M ai
 s s
 a) fi
 m si
 b of
 b of
 c si
 m si
 bl si
 gi si
 m si
 AZ

Această pornire, această ușoară nebunie, are totuși și părți bune. Lăcomia nu intră de obicei în firea poetilor; poetului îi plac versurile, n'are altă pasiune; el își râde de orice păcat, de fuga sclavilor, de focuri; nu se gândește

1 deaîndoaselea.
 2 gu Gândește-te totuși astfel
 3 ce ~~mai~~ avantajii
 4 această manie
 5 și această ușoară nebunie
 6 are.
 7 Sufletul unui poet
 8 nu e de obicei sgârcit;
 9 el înbește versurile,
 10 se ocupă numai de asta;
 11 își râde de întâmplări,
 12 de fugile sclavilor,
 13 de incendii;
 14 nu ~~plă~~nueste
 15 nici o înșelăciune față de un prieten
 16 sau de un pupil;
 17 trăiește din legume
 18 și din pâne de calitate doua;
 19 deși leneș și inapt
 20 la război,
 21 (este) util statului,
 22 dacă ~~și~~mi acorzi
 23 că ~~mai~~marile lucruri chiar
 24 pot fi ajutate
 25 de lucrurile mici.

26 ~~... și~~... împotriva prietenului sau a unui
 27 ~~... și~~... războinic; se hrănește cu legume și cu
 28 ~~... și~~... pâne de calitate două. Deși nu-i bun soldat, e totuși fo-
 29 ~~... și~~... războinic de recunoști că oricine, cât de mic,
 30 ~~... și~~... slujește țara.

1 Poeta figurat
 2 os tenerum balbumque
 3 pueri;
 4 jam nunc
 5 torquet aurem
 6 ab sermonibus obscenis,
 7 mox etiam
 8 format pectus
 9 præceptis amicis,
 10 corrector asperitatis,
 11 et invidiæ, et iræ;
 12 refert recte facta;
 13 instruit exemplis notis
 14 tempora orientia;
 15 olatur inopem et ægrum.
 16 Unde puella
 17 ignara mariti
 18 disceret preces
 19 cum pueris castis,
 20 ni Musa dedisset vatem?
 21 Chorus poscit opem,
 22 et sentit
 23 numina præsentia;
 24 blandus
 25 implorat aquas cœlestes

obnī
 nōi) b rē
 rsm
 ēlēē
 bōōē
 mox etiam
 h e mē
 nōi
 mōō
 bāt
 gūl
 nōi
 alq
 o
 b
 gōō
 nōi
 ol
 nōi
 (gōō)
 i
 mō
 il
 ul
 23

Poetul desleagă gura fragedă și gârlă
 a copilului; el îi abate urechea dela
 grosolane; prin sfaturi prietenești, îi mla
 sufletul; îl ferește de sălbătăcie, pisma
 cântă faptele frumoase; prin pildele

1 Poetul desleagă
2 gura dulce și bâlbâitoare
3 a copilului;
4 chiar de atunci
5 îi abate urechea
6 dela cuvintele grosolane,
7 în curând
8 îi formează inima (prin virtute)
9 cu învățături prietenești,
10 corector al asprimei,
11 al invidiei, al mâniei;
12 cântă faptele frumoase;
13 întărește prin exemple cunoscute
14 generațiile ce se ridică;
15 mângăe pe nenorocit și mahnit.
16 În ce fel copila
17 necunoscătoare de soț
18 ar învăța rugăciuni
19 cu tinerii caști,
20 dacă Musa n'ar fi dat pe poet?
21 Corul invoacă ajutorul (zeilor)
22 și simte
23 pe divinitățile favorabile;
24 blând
25 imploră ploile din cer

făurește noile generații; mângăe pe sărman și pe bolnav. De'a cine ar fi învățat copila nemăritată încă și tinerii neprihăniți să înalțe rugăciuni, de n'ar fi fost poezii? Corul invoacă ajutorul zeilor, și si simte când sunt prielnici; prin rugăciunile

1 prece docta,
2 avertit morbos,
3 pellit pericula metuenda;
4 impetrat et pacem,
5 et annum
6 locupletem frugibus:
7 di superi
8 placantur carmine,
9 Manes
10 carmine.
11 Prisci agricolæ,
12 fortes beatique parvo,
13 post frumenta condita,
14 levantes, tempore festo,
15 corpus et animum ipsum,
16 ferentem dura
17 spe finis
18 cum pueris
19 et conjuge fida,
20 sociis operum,
21 piabant
22 Tellurem porco,
23 Sylvanum lacte,
24 floribus et vino
25 Genium

lui meșteșugite aduce apa cerului; abate boalele; alungă amenințarea primejdiilor; dobândește pacea și anul mănos în roade bogate; poezia împacă pe zeii Olimpului și ai infernului.

După strângerea semănăturilor, harnicii plugari de odinioară, se mulțumeau cu puțin: în zi-

- 1 prin rugăciuni înțelepte;
 2 întoarnă bolile,
 3 îndepărtează primejdiile de temut;
 4 obține și pacea
 5 și un an
 6 bogat în pâine:
 7 zeii de sus
 8 sunt îmblânziți de cântece.
 9 Manii
 10 prin cântece.
 11 Plugarii bătrâni,
 12 puternici și mulțumiți cu puțin.
 13 după ce au fost strânse grânele,
 14 ușurându-și, în zile de sărbători,
 15 corpul și sufletul
 16 ce suportă (muncile) aspre
 17 cu nădejdea unui sfârșit,
 18 cu copiii
 19 și soția credincioasă,
 20 tovarăși ai muncii,
 21 împăcau
 22 pe zeița Tellus, cu un porc,
 23 pe Silvan cu lapte,
 24 cu flori și vin
 25 Geniul

lele de sărbătoare își odihneau trupul și mintea,
 ce răbdase munca din greu, numai în nădejdea
 sfârșitului; cu copiii, cu credincioasa lor soție și
 cu tovarășii de muncă, ei jertfeau o scroafă Pă-
 mântului; aduceau ca prinos lapte lui Silvan,
 flori și vin Geniului ce ne amintește de scurti-

1 memorem ævi brevis.
 2 licentia Fescennina,
 3 inventa per hunc morem.
 4 fudit opprobria rustica
 5 versibus alternis;
 6 libertasque accepta
 7 lusit amabiliter
 8 per annos recurrentes,
 9 donec jocus
 10 jam sævus
 11 cœpit verti
 12 in rabiem apertam,
 13 et ire minax
 14 impune
 15 per domos honestas.
 16 Lacessiti
 17 dente cruento
 18 doluere;
 19 cura
 20 super conditione communi
 21 fuit quoque intactis;
 22 quin etiam
 23 lex pœnaque lata,
 24 quæ nollet quemquam
 25 describi carmine malo.

mea viejii. Din acest obicei s'a născut libertatea Fescenină, ce-și îngăduia să arunce ocări țărănești în versuri dialogate; la început această libertate avea loc în fiecare an spre desfătarea tuturor, până ce, dintr'un joc crud, s'a deslănțuit ca un adevărat prăpăd, amenințând fără

1 ce ne amintește că viața e
 2 Grosolănia cântecelor fesceniene,
 3 născocită din acest obicei,
 4 a aruncat înjurături rustice
 5 în versuri dialogate;
 6 și libertatea (aceasta) primită
 7 s'a jucat plăcut
 8 în fiecare an,
 9 până când jocul
 10 în curând crud
 11 a început să se schimbe
 12 într'o turbare vădită,
 13 și să meargă amenințător
 14 și nepedepsit
 15 asupra familiilor respectabile.
 16 Cei atacați
 17 de colțul său sângeros
 18 s'au plâns;
 19 grija
 20 de interesul comun
 21 s'a deșteptat și în cei neatinși;
 22 mai mult chiar,
 23 o lege și o pedeapsă (au fost) decretate
 24 care a oprit ca cineva
 25 să fie atacat de o poezie răutăcioasă.

sfială pe oamenii cei mai de seamă. Cei sfâșiiați
 de colții însângerați ai acestor versuri au înce-
 put atunci să se plângă; chiar și cei neatinși încă
 s'au îngrijorat de soarta obștească: s'a votat, așa
 dar, o lege și o pedeapsă împotriva celor ce bat-
 jocoreau lumea în versuri. Poetii și-au schimbat

1 Veitere modum,
 2 redacti formidine fustis
 3 ad dicendum bene
 4 delectandumque.
 5 Græcia capta
 6 cepit victorem ferum,
 7 et intulit artes
 8 Latio agresti.
 9 Sic ille numerus Saturnius
 10 horridus
 11 defluxit,
 12 et munditiæ
 13 pepulere virus grave,
 14 sed tamen
 15 vestigia ruris
 16 manserunt
 17 in longum ævum,
 18 manentque hodie,
 19 enim
 20 admovit serus
 21 acumina
 22 chartis Græcis,
 23 et, quietus
 24 post bella Punica
 25 cœpit quærere

atunci tonul; frica de bătae i-au făcut să scrie cuviincios și să caute să placă numai.

Supusă prin arme, Grecia și-a supus, la rându-i, năprasnicul biruitor, introducându-și artele în sălbatecul Lațiu. Astfel a dispărut groaznicul vers saturnin, și eleganța greacă a izgonit tonul

1 (Poeții) schimbare stilul,
2 constrânși de teama vergii
3 să vorbească cuviincios
4 și să farmece (publicul).
5 Grecia supusă
6 a supus pe învingătorul ei când
7 și-a adus artele
8 în Lațiuul sălbatec.
9 Astfel versul saturnic
10 grosolan
11 a dispărut
12 și eleganța
13 a isgonit asprimea greoaie;
14 totuși
15 urmele țărănești
16 au rămas
17 mult timp.
18 și rămân și acum:
19 în adevăr (locuitorul din Lațiu)
20 a aplicat târziu
21 agerimea sa
22 la cărțile grecești
23 și, liniștit
24 după războaiele punice,
25 s'a pus să caute

necioplit; poezia noastră a păstrat însă multă vreme și păstrează încă și azi urmele originii sale țărănești: numai târziu și-au îndreptat Romanii privirile spre cărțile grecești; și numai când s'au liniștit, după războaiele punice, au în-

1 quid Sophocles
 2 et Thespis, et Æschylus
 3 ferrent utile,
 4 Tentavit quoque
 5 si posset verte.e digne
 6 rem;
 7 et placuit sibi,
 8 natura
 9 sublimis et acer:
 10 nam spirat satis tragicum,
 11 et audet feliciter;
 12 sed inscite
 13 putat lituram turpem
 14 metuitque.
 15 Creditur comœdia
 16 habere minimum sudoris,
 17 quia arcessit res
 18 ex medio,
 19 sed habet
 20 tanto plus oneris,
 21 quanto minus veniæ.
 22 Adspice quo pacto
 23 Plautus tutetur partes
 24 ephebi amantis!

ceput să cerceteze pe Sofocle, pe Thespis și pe
 Eschile. S'au încercat chiar să le tălmăcească
 tragediile; și le-a plăcut, de oarece-s din fire
 porniți spre lucruri sublime; au simțul tragediei
 și îndrăzneala îi prinde; din neștiință însă inchi-
 puindu-și că-i rușinos să refaci, se feresc cât pot
 de orice ștersătură.

1 ceea ce Sofocle,
2 și Tespis, și Eshile
3 cuprindeau bun.
4 A încercat deasemenea
5 dacă ar putea să traducă demn
6 un subiect (grec);
7 și îi plăcu lui,
8 din fire
9 inclinat spre sublim și mândru:
10 căci are spiritul destul de tragic,
11 și îndrăsnește în mod fericit;
12 dar din neștiință
13 crede corectările rușinoase
14 și se teme de ele.
15 Se credea că comedia
16 costă cea mai puțină sudoare
17 pentru că își scoate subiectul
18 din mediul (obișnuit)
19 dar cuprinde
20 cu atât mai multe greutate
21 (cu cât) obține mai puțină indulgență.
22 Iată în ce fel
23 Plaut susține rolul
24 unui tânăr îndrăgostit!

Scotându-și subiectele din viața obișnuită, mulți cred că nu-i nicio greutate să scrii comedii; sarcina comediei este însă cu atât mai grea, cu cât suntem mai puțin îngăduitori față de ea. Vezi cât de greșit zugrăvește Plaut rolul tână-

1 ut patris attenti!
2 ut
3 lenonis insidios!
4 Quantus
5 sit Dossennus
6 in parasitis edacibus!
7 quam percurrat pulpita
8 socco non adstricto!
9 Gestit enim
10 demittere nummum
11 in loculos,
12 securus, post hoc,
13 fabula cadat,
14 an stet talo recto.
16 Spectator lentus
16 exanimat quem gloria
17 tulit ad scenam
18 curru ventoso,
19 sedulus
20 inflat:
21 sic est leve, sic parvum,
22 quod subruit ac reficit
23 animum avarum laudis.
24 Res ludicra
25 valeat,

rului îndrăgostit, al tatălui avar, sau al viclăanului negustor de sclavi! Vezi cum nu mai isprăvește cu paraziții mâncăi și cât îi e de deslănătă intriga! Nerăvniind decât la bani, nu-i mai pasă de-i cade piesa sau are succes. Pe cine a gustat

1 cum (susține rolul) unui părinte avar!
2 cum (susține rolul)
3 unui negustor de sclavi pungăș!
4 cât de împrăștiat
5 e Dossennus
6 în paraziții săi lacomi!
7 cum străbate scena
8 cu un pantof rău încălțat!
9 Se ocupă în adevăr
10 să bage bani
11 în lădița sa,
12 neîngrijindu-se după asta.
13 că piesa cade
14 sau că se ține pe călcâie drepte.
15 Un spectator indiferent
16 omoară (pe poetul) pe care gloria
17 l'a dus pe scenă
18 pe carul ei clătinător,
19 un (spectator) atent
20 îl însuflețește:
21 atât e de ușor, atât e de puțin
22 ceea ce năruie sau ridică
23 un suflet lacom de laudă!
24 De teatru
25 mai lipsesc

din gloria schimbăcioasă a scenei, nepăsarea publicului îl ucide; aprobarea lui îl umple de mândrie; numai de atât e nevoie ca să-l doboare sau să-i învioare sufletul lacom de laude! Mă lipsesc bucuros de teatru, de trebuie să slăbesc sau să

1 si palma negata
 2 reducit me macrum,
 3 donata
 4 opimum!
 5 Sæpe etiam
 6 hoc fugat terretque
 7 poetam audacem,
 8 quod, plures numero
 9 minores virtute
 10 et honore,
 11 indocti stolidique,
 12 et parati depugnare
 13 si eques discordet,
 14 poscunt
 15 inter media carmina
 16 aut ursum,
 17 aut pugiles:
 18 nam plebecula
 19 gaudet his.
 20 Verum omnis voluptas
 21 equitis quoque
 22 migravit jam ab aure
 23 ad oculos incertos
 24 et gaudia vana.
 25 Aulæa premuntur

mă îngraș, după cum mă aplaudă sau mă flueră publicul!

Ceea ce-i sperie adesea pe poeții cei mai îndrăzneți e și faptul că mulțimea, superioară ca număr, dar mai prejos ca merit și situație, nepricepută și proastă, e gata să se încaiere când

1 dacă o ramură de palmier refuzată
2 mă aduce (acasă) slab,
3 (dacă) una acordată
4 (mă aduce) gras!
5 Adesea însă
6 asta îndepărtează și sperie
7 pe poetul îndrăsnit,
8 că mai mulți prin număr
9 (dar) inferiori prin merit
10 și situație socială,
11 neînvățații și proștii
12 și pururi gata la bătae
13 dacă îi contrazic cavalerii,
14 cer
15 în mijlocul piesei
16 fie un urs
17 fie luptător;
18 căci norodul
19 e fermecat de asta.
20 Dar orice plăcere
21 a cavalerilor chiar
22 a trecut dela urechile lor
23 la ochii lacomi
24 și la plăceri zadarnice.
25 Spectacolul durează

cavalerii sunt de altă părere decât ea; în mijlocul piesei, ea cere lupte cu urșii sau lupte cu pumnii: — distracțiile poporului de rând. Cavalerilor chiar nu le mai place să asculte versuri; preferă desfătarea zadarnică a ochilor.

1 in quattor horas
 2 aut plures,
 3 dum turmæ equitum
 4 catervæque peditum
 5 fugiunt;
 6 mox fortuna regum
 7 trahitur
 8 manibus retortis;
 9 esseda,
 10 pilenta,
 11 petorrita, naves,
 12 festinant;
 13 ebur captivum,
 14 Corinthus captiva
 15 portatur,
 16 Si foret in terris,
 17 Democritus rideret,
 18 seu panthera
 19 confusa camelo,
 20 genus diversum,
 21 sive elephas albus
 22 inverteret ora vulgi.
 23 Spectaret populum
 24 attentius
 25 Iudis ipsis.

Timp de patru ceasuri și mai bine trec deci
 pe scenă escadroane de cavalerie și trupe de in-
 fanterie; trec apoi regii învinși, cu mâinile legate
 la spate, care de luptă, furgoane, căruțe, corăbii;
 sunt aduse, în sfârșit, statuetele de fildeș luate ca

1 patru ceasuri
 2 și mai mult,
 3 în timp ce escadroane de cavaleri
 4 și batalioane de pedestrași
 5 fug;
 6 în curând soarta regilor (învinși)
 7 e târâtă (ducă car)
 8 cu mâinele legate la spate;
 9 care de luptă,
 10 căruțe,
 11 care cu bagaje, vase
 12 se grăbesc;
 13 fildeșul prins,
 14 și (statutele) Corintului cucerit
 15 sunt purtate (în triumf).
 16 Dacă ar fi pe pământ,
 17 Democrit ar râde,
 18 fie că o panteră,
 19 semănând cu o cămilă
 20 dar de o specie diferită,
 21 fie că un elefant alb
 22 atrage privirile mulțimii.
 23 Ar observa poporul
 24 cu mai multă atenție
 25 de cât jocurile,

pradă: Corintul cucerit. De ar mai trăi, cum ar
 mai râde Democrit, văzând cum cască gura mul-
 țimea la ciudatul animal, jumătate panteră, ju-
 mătate cămilă, sau la elefantul alb! În loc să
 privească la spectacol, publicul l-ar fi interesat

BIBLIOTECA ÎNSC. PED

50.631

PEDAGOGIA ÎN ÎNȚELEȘI ȘI ÎNVIATA

1 ut præbentem sibi
 2 spectacula plura
 3 mimo,
 4 putaret autem
 5 scriptores narrare fabellam
 6 asello surdo:
 7 nam quæ voces
 8 evaluere
 9 pervincere sonum,
 10 quem nostra theatra
 11 referunt?
 12 Putes nemus Garganum,
 13 aut mare Tuscum
 14 mugire:
 15 cum tanto strepitu
 16 spectantur ludi,
 17 et artes,
 18 divitiæque peregrinæ,
 19 quibus
 20 dextera concurrat lævæ
 21
 22 quum actor stetit in scena
 23 oblitus!
 24 „Dixit aliquid
 25 adhuc?

mai mult decât actorul: cât despre scriitori, ei
 își scriu piesele pentru urechile unui măgar surd.
 Ce glas ar mai putea domina șgomotul din tea-
 trele noastre? Parcă mugește pădurea Garganului
 sau marea toscană: în așa zarvă privesc specta-

1 ca dându-i
 2 spectacole mai variate
 3 decât actorul;
 4 dar și-ar închipui
 5 că autorii își recită piesele
 6 unui măgar surd:
 7 în adevăr ce voci
 8 au fost în stare
 9 să învingă șgomotul
 10 pe care amfiteatrele noastre
 11 îl produc?
 12 Ai crede că pădurile din Gargan.
 13 sau marea Toscană
 14 mugesc:
 15 cu un așa mare șgomot
 16 sunt privite aceste jocuri,
 17 și aceste obiecte de artă,
 18 și bogății streine,
 19 pentru care
 20 (mâna) dreaptă se împreună cu cea
 21 stângă
 22 când actorul a apărut pe scenă
 23 încărcat (cu aceste bogății)!
 24 „A spus actorul ceva
 25 până acum?

torii jocurile, obiectele de artă; cu atâtea aplauze primesc podoabele străine, cu care e îmbrăcat actorul când intră în scenă.

— „A spus ceva?”.

1 — Nil sane.
 2 — Quid placet ergo?
 3 — Lana
 4 imitata violas
 5 veneno Tarentino".
 6 Ac ne putes
 7 forte
 8 me laudare maligne
 9 quæ ipse
 10 recusem facere,
 11 quum alii
 12 tractent recte:
 13 ille poeta videtur mihi
 14 posse ire
 15 per funem extentum,
 16 qui, ut magus,
 17 augit meum pectus
 18 inaniter,
 19 irritat, mulcet,
 20 implet falsis terroribus,
 21 et ponit me
 22 modo Thebis,
 23 modo Athenis.
 24 Verum age,

— „Nu încă”.

— „Ce admiră atunci lumea?”.

— „Lâna togei lui vopsite cu purpură de Tarent, de o culoare atât de violetă”.

Și să nu crezi că-s atât de sever cu un gen, în care nu-s în stare să scriu și în care alții iz-

- 1 — Nu, desigur.
2 — Ce place deci?
3 — Tunica de lână
4 care imită violeta
5 din cauza vopselei Tarentine".
6 Și ca să nu-ți închipui
7 cumva
8 că laud răuvoitor
9 lucruri pe care eu
10 aș fi incapabil să le fac,
11 în timp ce alții
12 știu să le facă perfect:
13 acel poet îmi pare
14 că poate merge
15 pe o frânghie întinsă,
16 care, ca și un vrăjitor
17 îmi chinue sufletul
18 fără rost,
19 mi-l supără, mi-l liniștește,
20 și-l umple cu spaima false
21 și mă transportă
22 când în orașul Teba.
23 când la Atena.
24 Dar hai,

butesc. Dimpotrivă, eu îl privesc ca pe un adevărat vraci pe poetul ce știe să miște pentru lucruri plăsmuite, mă răscolește, mă potolește, mă umple de o groază închipuită, și mă duce acum la Teba, acum la Atena.

Arată totuși oarecare bunăvoință și celor ce

1 redde brevem curam
 2 et his qui malunt
 3 se credere lectori,
 4 quam ferre fastidia
 5 spectatoris superbi,
 6 si vis complere libris
 7 munus
 8 dignum Apolline,
 9 et addere calcar vatibus,
 10 ut petant
 11 studio majore
 12 Helicon virentem.
 13 Facimus quidem,
 14 poetæ,
 15 multa mala sæpe nobis,
 16 ut cædam mea vineta
 17 egomet,
 18 quum damus librum
 19 tibi sollicito, aut fesso;
 20 quum lædimur,
 21 si quis amicorum
 22 ausus est reprehendere
 23 unum versum:
 24 quum revolvimus,
 25 irrevocati.

scriu ca să fie citiți și nu vor să rabde obrăznicia spectatorului trufaș; numai așa vei umplea cu cărți biblioteca vrednică de Apolon, și vei imboldi pe poeți ca să pornească și cu mai mult avânt spre verdele Helicon.

Noi, poeții, ce-i dreptul (și nu mă cruț nici

1 acordă o scurtă atenție
2 celor ce preferă
3 să se încreadă cititorului,
4 decât să suporte disprețul
5 unui spectator mândru,
6 dacă vrei să umpli cu cărți
7 acest dar (monument)
8 demn de Apollo,
9 și să dai pinteni poezilor,
10 ca să urce
11 cu un zel mai mare
12 Heliconul înverzit.
13 Ne facem, i-adevărat,
14 (noi) poezii
15 mult rău nouă înșine,
16 ca să tai viile mele
17 eu singur,
18 când îți prezentăm o carte
19 deși ești preocupat sau oboșit;
20 când ne supărăm,
21 dacă unul din prieteni
22 a îndrăsnit să critice
23 un singur vers;
24 când recitim,
25 nerugați.

pe mine insumi), ne stricăm nouă înșine, când
îți aducem cărțile noastre tocmai când ești hăr-
țuit de treburi sau ostenit, când ne supărăm de
îndrăznește vreun prieten să ne critice un sin-
gur vers; când recitim, fără să fim poștiți, pasa-

1 loca jam recitata;
 2 quum lamentamur
 3 nostros labores,
 4 et poemata
 5 deducta filo tenui,
 6 non apparere;
 7 quum speramus
 8 rem venturam eo, ut,
 9 simul atque rescieris
 10 nos fingere carmina,
 11 arcessas ultro
 12 commodus,
 13 et vetes egere.
 14 et cogas scribere.
 15 Sed tamen
 16 est pretium operæ
 17 cognoscere quales ædituos
 18 habeat virtus
 19 spectata belli domique,
 20 non committenda
 21 poetæ indigno.
 22 Fuit gratus
 23 regi Alexandro Magno,
 24 ille Chærilus,
 25 qui rettulit .

gii ce au mai fost citite; când ne plângem că fi-
 rul cu care sunt țesute operele noastre e atât de
 subțire, încât cititorii nu-l bagă de seamă; când
 sperăm că de îndată ce vei afla că scriem ver-
 suri, ne vei chema cu bunăvoință lângă tine, ne
 vei scăpa de nevoi și ne vei sili să scriem,

- 1 pasagii citite;
2 când ne văetăm
3 că lucrările
4 și poemele (noastre)
5 țesute pe un fir subțire
6 nu par (gustate);
7 când nădăjduim
8 că gloria va veni într'atât, că
9 în clipa când vei fi aflat
10 că noi compunem versuri,
11 să ne chemi
12 plin de bună voință
13 și să ne aperi de nevoi.
14 și să ne silești să scriem.
15 Totuș
16 face
17 să știi ce preoți (crainici)
18 trebuie să aibă meritul
19 încercat în război și în pace,
20 ce nu trebuie lăsat în grija
21 unui poet nedemn.
22 A fost bine primit
23 de regele Alexandru cel Mare
24 acel Cheril
25 care a plătit

E bine, totuși, să știm ce poeți îți vor cânta virtutea încercată în timp de pace și de războiu; — sarcina nu trebuie lăsată pe seama unui poet nevrednic. Alexandru cel Mare l-a primit bine pe Cheril; poetul i-a răsplătit însă cu versuri ne-

1 versibus incultis
 2 et male natis,
 3 philippos acceptos,
 4 nomisma regale.
 5 Sed, veluti atramenta
 6 tractata
 7 remittunt notam labemque,
 8 scriptores
 9 linunt fere
 10 carmine fœdo
 11 facta splendida.
 12 Ille idem rex,
 13 qui, prodigus,
 14 emit tam care
 15 poema tam ridiculum,
 16 vetuit edicto,
 17 ne quis, præter Apellem,
 18 pingeret se,
 19 aut alius Lysippo
 20 duceret æra
 21 simulantia vultum
 22 fortis Alexandri.
 23 Quod si vocares
 24 ad libros
 25 et ad hæc dona Musarum

cioplite, rău făcute, regescul lui dar în „filipi” de aur. După cum, când umbli cu cerneală, rămâne o urmă și o pată, tot așa prin versurile lor slabe poezii strică faptele celor mai strălucite. Deși a plătit atât de scump niște versuri atât de rele, tot Alexandru a oprit printr’un edict

1 cu versuri grosolane
2 și rău venite,
3 filipii de aur,
4 răsplată regală.
5 Dar după cum cerneala,
6 când o atingi,
7 lasă o urmă și o pată,
8 tot așa scriitorii
9 strică
10 prin versuri jalnice
11 faptele strălucite.
12 Acelaș rege
13 care cu risipă
14 a cumpărat așa scump
15 versuri atât de ridicule,
16 a oprit printr'un edict
17 ca nimeni, afară de Apelle,
18 să-l picteze,
19 sau un altul de cât Lisip
20 să cizeleze arama
21 reproducând fața
22 puternicului Alexandru.
23 Dacă ai fi chemat
24 spre literatură
25 și spre aceste daruri ale Muzei

ca niciun pictor, afară de Apelles să nu-l zugrăvească și niciun sculptor, afară de Lisipp, să nu-i sape chipul în bronz. Cu toate că era deci atât de priceput în artele plastice, de l-ai fi pus înaintea cărților, și aceste daruri ale Mu-

1 illud iudicium, subtile
2 videndis artibus,
3 jurares natum
4 in aere crasso Bœotum.
5 At Virgilius Variusque,
6 poetæ dilecti tibi,
7 neque dedecorant
8 tua iudicia de se,
9 atque munera quæ tulerunt
10 cum laude multa
11 dantis;
12 et vultus
13 tirorum clarorum,
14 expressi per signa ahenca,
15 non apparent magis
16 quam mores animique
17 per opus vatis;
18 nec ego mallem
19 com ponere Sermones
20 repentis per humum,
21 quam res gestas,
22 dicereque situs terrarum,
23 et flumina. et arces
24 impositas montibus,
25 et regna barbara,

zelor, ai fi jurat că s'a născut în aerul îmbăcsit al Beoției.

Virgiliu și Varius, poeții tăi favoriți, nu te vor face de ȝcară că i-ai prețuit; darurile primite se vor întoarce spre lauda celui ce le-a dat. Bronzul nu reproduce mai bine chipurile oșme-

1 această judecată așa de fină
2 ca să judece operele de artă,
3 ai fi jurat că s'a născut
4 în aerul greoi al Beoțienilor,
5 Dar Virgil și Varius
6 poeții plăcuți ție,
7 nu dezonorează
8 părerile tale asupra lor,
9 și darurile ce le-au obținut
10 cu o așa mare glorie
11 pentru cel ce le dă;
12 și chipurile
13 camenilor iluștri
14 reproduse de statui de aramă,
15 nu ne apar mai mult
16 decât moravurile și sufletul lor
17 (reproduse) de opera poetului;
18 nici eu n'aș prefera
19 să compun discursuri în versuri
20 târându-se pe pământ,
21 decât (să scriu) faptele tale
22 și să descriu ținuturi de pe pământ,
23 și fluvii și cetăți
24 așezate pe munți,
25 și regate barbare.

nilor decât reproduce opera poetului caracterul și sentimentele lor; în locul acestor versuri prozaice, ași fi mai mulțumit să-ți cânt faptele, să descriu ținuturile, fluviile, cetățile înălțate pe crestele munților, împărățiile barbarilor și răz-

1 duellaque confecta
2 tuis auspiciis
3 per orbem totum,
4 claustraque
5 cohibentia Janum
6 custodem pacis,
7 et Romam
8 formidatam Parthis
9 te principe:
10 si possem quoque
11 quantum cuperem.
12 Sed neque tua majestas
13 recipit carmen parvum,
14 nec meus pudor
15 audet tentare rem,
16 quam vires
17 recusent ferre.
18 Sedulitas autem
19 urget stulte
20 quem diligit,
21 præcipue
22 quum commendat se
23 numeris
24 et arte.
25 Quis enim discit citius

boaiele săvârşite sub auspiciile tale, pe toată fața pământului, templul închis al lui Janus, păzitorul păcii, și Roma, ajunsă sub domnia ta atât de temută de Parți; iată ce ași face de ași putea cât doresc. Măreției tale nu i se potrivește

1 și războaie terminate
 2 sub auspiciile tale
 3 în tot Universul,
 4 și lacătul
 5 ce închide pe Janus
 6 păzitorul păcii,
 7 și Roma
 8 temută de Parți
 9 tu fiind conducător:
 10 dacă aș putea tot atât
 11 cât aș vrea.
 12 Dar nici măreția ta
 13 nu primește un pccem **mediocru**,
 14 nici timiditatea mea
 15 nu îndrăznește să trateze un subiect,
 16 pe care forțele mele
 17 l-ar refuza să-l poarte.
 18 Un zel exagerat
 19 supără prosteste
 20 pe acela pe care-l iubește,
 21 mai ales!
 22 când se exprimă
 23 prim ritm
 24 și artă.
 25 Căci se învață mai repede

un cântec neînsemnat și nici Muza mea nu îndrăznește să se încerce într-o operă mai presus de puterile mele. O dragoste stângace, prea zealoasă, obosește, mai ales când se exprimă în versuri; înveți mai repede și îți minte mai bucuros

1 meminitque libentius
2 illud quod probat
3
4 et veneratur.
5 Nil moror officium
6 quod gravat me;
7 ac neque opto
8 proponi usquam
9 cereus
10 vultu ficto in pejus,
11 nec decorari
12 versibus prave factis:
13 ne rubeam
14 donatus munere pingui,
15 et, porrectus
16 capsula operta,
17 deferar
18 una cum meo scriptore
19 in vicum vendentem
20 thus, et odores
21 et piper,
22 et quidquid amicitur
23 chartis ineptis.

ceea ce stârnește râsul, decât ceea ce trezește
laudă și respect. Nu pun niciun preț pe un omagiu
ce mă face de râs; nu doresc să mi se expue
undeva chipul, într'o caricatură de ceară, nici să
fin cântat în versuri rău făcute; mă tem să nu

1 și-ți aduci aminte mai cu plăcere
2 (versurile) care-și bat joc,
3 decât cele ce laudă
4 și admiră.
5 Nu mă sinchisesc de un omagiu
6 care mă apasă,
7 și nu doresc
8 nici să fiu expus undeva
9 reprezentat în ceară
10 cu o față plăsmuită în mai urît
11 nici să fiu slăvit
12 în versuri rău făcute:
13 ca să nu roșesc
14 dăruit cu un dar neîndemânatec
15 și, întins
16 într'o cutie acoperită,
17 să fiu transportat
18 împreună cu poetul meu
19 în cartierul unde se vinde
20 tămâie și parfumuri,
21 și piper,
22 și tot ce se împachetează
23 în pagini inepte.

roșesc de o laudă grosolană; mă tem că, închis într'o cutie cu poetul ce mă laudă, să nu fiu dus la băcanul ce vinde tămâie, miresme, piper și tot ce poți înveli în foile unei cărți proaste.

EPISTOLA II. .

AD IULIUM FLORUM

1
 2
 3
 4
 5 Flore, amice fidelis
 6 bono claroquo Neroni,
 7 si quis forte velit
 8 vendere tibi puerum.
 9 natum Tibure vel Gabiis,
 10 et agat tecum sic:
 11 „Ilic, et candidus,
 12 et pulcher,
 13 a vertice ad imos talos,
 14 fiet eritque tuus
 15 octo millibus nummorum:
 16 verna
 17 aptus ministeriis
 18 ad nutus heriles
 19 imbutus
 20 litterulis Græcis,
 21 idoneus cuilibet arti
 22 imitaberis
 23 quidvis
 24 argilla uda:
 25 quin etiam canet

LUI IULIUS FLORUS

Florus, credinciosule prieten al bunului și slăvitului Tiburu, de ar voi cineva să-ți vândă un sclav născut la Tibur sau la Gabii și ți-ar vorbi astfel:

EPISTOLA II

LUI JULIUS FLORUS

1
 2
 3
 4
 5 Florus, prieten credincios
 6 al curajosului și strălucitului Nero.
 7 dacă cineva din întâmplare, ar vrea
 8 să-ți vândă un sclav
 9 născut la Tibur sau la Gabii,
 10 și ți-ar vorbi astfel:
 11 „Acest (sclav) alb
 12 și frumos
 13 dela cap la călcâe
 14 va deveni și va rămâne al tău
 15 pentru opt mii de sesterți:
 16 născut și crescut la mine,
 17 bun de orice serviciu
 18 la cel (mai mic) semn al stăpânului,
 19 spoit
 20 cu litere Grecești,
 21 bun la orice fel de meserie;
 22 vei face
 23 ce vei vrea
 24 cu (aceasta) argilă umedă:
 25 chiar va cânta

— „Uite-te cât e de alb și de frumos din talpă și până'n creștet! Ți-l dau, totuși, pentru opt mii de sesterți. S'a născut și a crescut la mine; ascultă la cel mai mic semn al stăpânului; e instruit în literatura greacă, și priceput la orice: e o argilă moale, din care poți face ce vrei. Mai mult decât

1 indoctum sed dulce
2 bibenti.
3 Promissa multa
4 levant fidem,
5 ubi qui vult
6 extrudere merces venales,
7 laudat plenius æquo;
8 nulla res urget me;
9 sum pauper
10 in meo ære.
11 Nemo mangonum
12 faceret hoc tibi;
13 quivis
14 non ferret a me
15 idem temere:
16 hic cessavit semel,
17 et, ut fit,
18 latuit
19 metuens habenæ
20 pendentis in scalis".
21 Des nummos,
22 si fuga
23 excepta
24 lædat te nihil:
25 ille, opinor,

atât: deși n'a învățat muzica, o să te desfată, cântându-ți plăcut la masă. Prea multe făgădueli trezesc neîncredere; când vrea să se desfacă de-o marfă, negustorul și-o laudă mai mult decât se cuvine. Eu n'am nici un zor: deși sărac, nu datorez nimănui nimic. Nici un vânzător de

1 fără artă. dar plăcut,
 2 pentru tine, când bei.
 3 Făgădueli multe
 4 scad încrederea,
 5 când cel ce vrea
 6 să scape de marfa de vânzare.
 7 o laudă mai mult decât e drept:
 8 nici un motiv nu mă împinge;
 9 sunt sărac
 10 (dar) cu banii mei.
 11 Nici unul din negustorii de sclavi
 12 n'ar face asta pentru tine;
 13 primul venit
 14 n'ar obține dela mine
 15 acelaș lucru fără greutate:
 16 acest (sclav) n'a greșit decât odată.
 17 și, cum se întâmplă,
 18 s'a ascuns
 19 temându-se de cureaua
 20 atârnată pe scări".
 21 Ai da banii
 22 dacă fuga
 23 declarată (de negustor)
 24 nu ți-ar displăcea deloc:
 25 și el, mi'nchipui,

sclavi nu ți l-ar lăsa însă atât de ieftin, și nici eu nu l'ași lăsa oricui. O singură dată a greșit; a fugit de frica biciului spânzurat pe scară".

De nu te înspăimântă fuga mărturisită, scoate banii, negustorul îi va lua, fără grija unei pedepse. L'ai cumpărat deși îi știai cusururile; le-

1 fērat pretium,
2 securus pœnæ.
3 Emisti vitiosum,
4 prudens;
5 lex
6 est dicta tibi:
7 tamen insequeris hunc,
8 et moraris
9 lite iniqua.
10 Dixi tibi
11 proficiscenti
12 me pigrum;
13 dixi prope mancum
14 talibus officiis,
15 ne jurgares
16 sævus
17 quod nulla epistola mea
18 veniret ad te.
19 Quid profeci tum,
20 si attentas tamen
21 jura facientia mecum?
22 Quereris etiam
23 super hoc,
24 quod mendax,
25 non mittam tibi

gea nu-i cu tine. Tu pornești totuși un proces nedrept împotriva vânzătorului.

Eu ți-am spus totuși la plecare că sunt leneș, și, când e vorba să-ți scriu, aproape mi se taie mâna! Ți-am spus-o ca să nu mă dojenești cu

1 ar lua suma.
2 fără grijă de pedeapsă.
3 Ai cumpărat un (sclav) stricat
4 știind bine (că era);
5 legea
6 ți-a fost reamintită:
7 totuși urmărești pe acest (om),
8 și-l încurci
9 cu un proces nedrept.
10 Ți-am spus
11 când trebuiai să pleci
12 că's leneș;
13 ți-am spus că sunt aproape ciung
14 pentru aceste îndatoriri (de politeță)
15 ca să nu mă cerți
16 aspru
17 pentrucă nici o scrisoare de a mea
18 nu-ți va veni.
19 Ce-am câștigat atunci
20 dacă tu îmi știrbești totuși
21 dreptul care e de partea mea?
22 Te mai plângi
23 și asupra (faptului)
24 că, mincinos,
25 nu-ți trimit

asprime, când nu vei primi nicio scrisoare de la mine. Zadarnică mi-a fost vorba, de nesocotești înțelegerea avută. Și, colac peste pupăză, te mai plângi că te-am mințit și nu ți-am trimis odele făgăduite !

1 carmina exspectata.
2 Miles Luculli,
3 dum lassus stertit noctu,
4 perdiderat ad assem
5 viatica collecta
6 multis ærumnis,
7 post hoc,
8 lupus vehemens,
9 iratus pariter
10 et sibi et hosti,
11 acer
12 dentibus jejunis,
13 dejecit, ut aiunt,
14 præsidium regale
15 loco summe munito
16 et divite rerum multarum
17 Clarus ob id factum,
18 ernatur donis honestis;
19 et accipit super
20 bis dena sestertia
21 nummum.
22 Forte sub hoc tempus,
23 prætor,
24 cupiens evertere
25 nescio quod castellum,

Pe când sforăia în timpul nopții, un soldat al lui Lucullus și-a pierdut până la lețcaie toți banii strânși cu multă trudă. Infuriat și pe dânsul și pe dușman, se spune că s'a năpustit ca un lup hămesit asupra garnizoanei unui rege dintr'un

odele aşteptate.

Un soldat de al lui Lucullus
 în timp ce ostenit sforăia noaptea,
 a pierdut până la (ultimul) as
 economiile strânse
 prin osteneli;
 după asta,
 ca un lup furios,
 supărat deopotrivă
 şi pe el şi pe duşman,
 turbat
 cu dinţii înfometaji
 a răsturnat, cum se spune,
 o ganizoană regală
 a unei cetăţi foarte tari
 şi bogată în obiecte numeroase.
 Vestit din fapta aceasta,
 e cinstit cu daruri strălucite;
 primeşte pe deasupra
 de două ori zece mii de sesterţi
 în bani.
 Din întâmplare în acel timp
 generalul Lucullus
 dorind să distrugă
 nu ştiu ce fortăreaţă

loc foarte întărit şi plin de bogăţii. Făcându-se
 cunoscut prin această faptă, el fu încărcat cu
 onoruri; pe deasupra i se mai dădură două zeci
 de mii de sesterţi. Tot cam pe atunci, dorind să
 măi distrugă încă o cetăţue, generalul se puş

1 cœpit hortari eundem,
 2 verbis quæ possent
 3 addere mentem
 4 quoque timido:
 5 „I, bone,
 6 quo tua virtus vocat te.
 7 i pede fausto,
 8 laturus
 9 grandia præmia'
 10 meritorum...
 11 Quid stas?“
 12 Post hæc ill catus,
 13 quantumvis rusticus,
 14 inquit:
 15 „Qui perdidit zonam,
 16
 17 ibit, ibit eo quo vis“.
 18 Mihi contigit
 19 nutriri Romæ,
 20 atque doceri
 21 quantum Achilles iratus
 22 nocuisset Graiis.
 23 Bonæ Athenæ
 24 adjecere
 25 paulo plus artis:

să-l indemne pe același soldat cu vorbe ce ar fi însuflețit chiar pe un fricos:

— „Du-te, voinice, unde te chiamă gloria: du-te, învinge și vei culege roadele faptelor tale! Ce stai?“

1 începu să îndemne pe acelaș (soldat)
2 cu vorbe ce-a1 putea
3 să dea curaj
4 chiar unui timid:
5 „Du-te, viteazule,
6 unde te chiamă curajul;
7 du-te cu un picior fericit,
8 tu ce trebuie să obții
9 o mare răsplată
10 pentru meritele tale...
11 ce stai (nemișcat)?“
12 Atunci acest (soldat) șiret,
13 cât era de țăran,
14 răspuse:
15 „Cine și-a pierdut cingătoarea
16 (punga),
17 va merge, va merge acolo unde vrei“.
18 Mi s'a întâmplat
19 să fiu crescut la Roma,
20 și să învăț
21 cât, Ahile mâniat
22 a făcut rău Grecilor.
23 Înțeleapta Atena
24 a adăugat
25 puțin mai multe cunoștințe:

La aceste cuvinte, isteț, deși țăran, soldatul
răspuse:

— „Ducă-se cine și-a perdut chimirul!“.

Am avut cinstea să cresc la Roma; aici au
învățat cât a stricat Grecilor mânia lui Achile.
Buna Atena mi-a mărit apoi cunoștințele; acolo

- 1 scilicet, ut possem
 2 dignoscere rectum
 3 curvo,
 4 atque quærere verum
 5 inter silvas Academi.
 6 Sed tempora dura
 7 amovere me
 8 loco grato,
 9 æstusque belli civilis
 10 tulit iudem in arma,
 11 non responsura
 12 lacertis Cæsaris Augusti.
 13 Simul primum Philippi
 14 dimisere me unde,
 15 paupertas audax
 16 impulit ut facerem versus
 17 humilem pennis decisis
 18
 19 inopemque
 20 et laris et fundi paterni.
 21 Sed quæ cicutæ
 22 poterunt unquam
 23 expurgare satis
 24 habentem
 25 quod non desit

am învătat să deosebesc binele de rău și să caut adevărul în grădinile lui Academus. Nenorocirile vremii m-au smu's însă din acest oraș plăcut, și vâltoarele războiului civil m'au aruncat, nepregătit, într'o armată ce n'a putut înfrunta brațul

1 anume, să fiu în stare
2 să deosebesc (linia) dreaptă
3 de cea curbă,
4 și să caut adevărul
5 în păduricea lui Academus.
6 Dar timpurile nenorocite
7 m'au îndepărtat
8 de acest loc plăcut
9 și vârtejul războiului civil
10 m'a aruncat nepriceput într'o armată
11 ce nu avea să reziste
12 tăriei lui Cezar August.
13. Îndată ce (bătălia) dela Filipi
14 m'a trimis de acolo,
15 sărăcia îndrăsneață
16 m'a împins să fac versuri
17 pe mine biată (pasăre) cu aripile
18 roase
19 și puțin bogat
20 și în casă și în pământ părintesc.
21 Dar câtă cucută
22 va putea vreodată
23 să mă vindece deajuns,
24 pe mine care am
25 strictul necesar

puternic al lui Cezar August. De îndată ce lupta dela Philippi m'a trimis îndărăt, ca pe o biată pasăre cu aripile tăiate, despoiat de casă și de moșioară, sărăcia m'a îndemnat să fac versuri. Acum însă când am tot ce-mi trebuie, de câtă cu-

1 ni putem melius
 2 dormire
 3 quam scribere versus?
 4 Anni euntes
 5 prædantur de nobis
 6 singula:
 7 eripuerè
 8 jocos, venerem, convivia,
 9 ludum;
 10 tendunt
 11 extorquere poemata.
 12 Quid vis faciam?
 13 Denique omnes
 14 non mirantur
 15 amantque eadem:
 16 tu gaudes carmine;
 17 hic delectatur iambis;
 18 ille Sermonibus Bionèis
 19 et sale nigro.
 20 Tres convivæ prope
 21 videntur mihi dissentire,
 22 poscentes multum diversa
 23 palato vario.
 24 Quid dem?
 25 quid non dem?

cută ași avea nevoie ca să mă vindec, de n'ăși fi mai bucuros să dorm decât să scriu stihuri?

Anii ce se scurg ne răpesc una câte una plăcerile vieții: mi-au luat jocurile, dragostea, ospetele, plăcerea; acum vor să-mi smulgă și poezia. Ce să mă fac? Nu tuturor le plac apoi ace-

1 dacă n'aș socoti că e mai bine,
 2 să dorm
 3 decât să scriu versuri?
 4 Anii ce merg
 5 ne răpesc
 6 pe rând bunurile:
 7 mi-au răpit
 8 veselia, dragostea, oșpețele.
 9 petrecerile;
 10 acum caută
 11 să-mi smulgă poezia.
 12 Ce vrei să fac?
 13 În definitiv, toți
 14 nu admiră
 15 și nu iubesc aceleași lucruri:
 16 ție îți plac odele;
 17 unul e fermecat de iambi;
 18 altul de satirele lui Bion
 19 și de neagra glumă.
 20 Trei musafiri
 21 ce mi se par că nu se înțeleg,
 22 cerând (bucate) diferite
 23 după gustul deosebit.
 24 Ce trebuie să dau?
 25 ce să nu dau?

leași lucruri; ție îți plac odele, altuia iambii,
 altuia satirele lui Bion, cu mușcătoarea lor glumă.
 Sunteți ca trei oaspeți ce u'au aceleași gusturi
 și cer mâncări foarte deosebite după placul fie-
 căruia. Ce să le dau? ce să nu le dau? Tu nu vrei

1 Tu renuis
 2 quod alter jubet;
 3 id quod petis,
 4 est sane invisum
 5 acidumque duobus.
 6 Præter cetera,
 7 pensesne me posse
 8 scribere poemata,
 9 Romæ, inter tot curas
 10 totque labores?
 11 Hic vocat
 12 sponsum;
 13 hic auditum
 14 scripta,
 15 omnibus officiis relictis:
 16 hic cubat
 17 in colle Quirini,
 18 hic in extremo Aventino:
 19 uterque visendus.
 20 Vides intervalla
 21 humane commoda.
 22 „Verum plateæ
 23 sunt puræ,
 24 ut nihil obstet
 25 meditantibus

ce doreşte celalt: ceea ce doreşti tu nu-i, de sigur, după pofta celorlalţi doi.

Crezi tu apoi că pot face versuri la Roma, în mijlocul atâtor griji şi osteneli? Unul mă chiamă chezaş; altul mă pofteste să-i ascult versurile: cel dintâi locueşte pe Quirinal, ăstălalt

1 Tu refuzi
2 ceiace un altul poruncește;
3 și ceiace ceri,
4 e desigur neplăcut
5 și amar celorlalți doi.
6 Pe lângă acestea
7 socoți că aș putea
8 să scriu poeme,
9 la Roma, între atâtea griji
10 și încurcături?
11 Unul mă cheamă
12 ca să-l garantez (ca garant);
13 altul, ca să-i aud
14 scrierile,
15 lăsând toate treburile:
16 primul se culcă (locuște)
17 pe colina Quirinală,
18 celalt la capătul Aventinului;
19 trebuie vizitați amândoi.
20 Vezi că distanțele
21 (sunt) destul de incomode.
22 „Dar străzile
23 sunt libere
24 așa că nimic nu se opune
25 celor ce meditează.

la capătul Aventinului; și trebuie să mă duc la amândoi. Vezi că distanțele sunt destul de măricele!

— „Ulițele sunt libere însă: nu te împiedcă deci nimic să te gândești, mergând”,

1 — Redemptor calidus
 2 festinat mulis
 3 gerulisque;
 4 machina torquet
 5 nunc lapidem,
 6 nunc tignum ingens;
 7 tristia funera
 8 luctantur,
 9 plaustris robustis; ,
 10 hac canis rabiosa fugit,
 11 hac sus lutulenta ruit:
 12
 13 i nunc,
 14 et meditare tecum
 15 versus canoros!“
 16 Chorus omnis scriptorum,
 17 cliens rite Bacchi
 18 gaudentis somno et umbra,
 19 amat nemus,
 20 et fugit urbes:
 21 tu vis me canere
 22 inter strepitus
 23 nocturnos atque diurnos,
 24 et sequi
 25 vestigia contracta vatum!

— „Nu prea! Aici, un antreprenor grăbit, se zorește cu măgarii și cu lucrătorii lui; dincolo, o pârghie înaltă când o piatră, când o grindă uriașă; un convoiu mortuar se încurcă cu niște căruțe grele; pe aici fuge un câine turbat; dincolo, se năpustește asupra ta un porc murdar, —

1 — Aici, un antreprenor harnic
 2 se grăbește cu catării săi
 3 și hamalii săi;
 4 (acolo) o mașină ridică
 5 când o piatră,
 6 când o grindă uriașă;
 7 O tristă înmormâtnare
 8 tae drumul
 9 la căruțe grele;
 10 pe aici fuge o cățea turbată,
 11 acolo se năpustește o scroafă
 12 noroioasă:
 13 hai deci
 14 și melitează
 15 versuri armonioase!".
 16 Ceata întregă a scriitorilor
 17 clientă credincioasă a lui Bacus
 18 plăcându-i somnul și umbra,
 19 îi place pădurea,
 20 și fuge de orașe:
 21 tu vrei să cânt
 22 în mijlocul sgomotului
 23 de zi și ncapte
 24 și să urmăresc
 25 cărările înguste a poezilor!

mai rumegă acum în tine versuri armonioase!
 Ca unor discipoli credincioși ai lui Bacus, iubitorul de somn și de umbră, și poezilor le place
 pădurea și fug de orașe: și tu vrei ca eu să cânt
 în sgomotul acesta din timpul zilei și al nopții
 și să umblu pe strâmta cărare a poeziei! Un om

1 Ingenium,
2 quod desumpsit sibi
3 Athenas vacuas,
4 et dedit studiis
5 septem annos,
6 insenuitque
7 libris et curis.
8 exit plerumque
9 taciturnius statua,
10 et quatit risu populum:
11 ego, hic,
12 in mediis fluctibus rerum
13 et tempestatibus urbis,
14 digner
15 connectere verba
16 motura sonum
17 lyræ!
18 Erat Romæ rhetor,
19 frater consulti,
20 ut alter
21 audiret
22 sermone alterius
23 honores meros,
24 ut hic foret
25 Gracchus illi.

de talent și-a ales ca locuință pustiita Atenă: timp de șapte ani el a studiat acolo îmbătrânind în cărți și în muncă; întorcându-se, el devenise mai tăcut ca o statuă, încât trezea râsul mulțimii: — și în mijlocul atâtor valuri și atâtor furtuni ale vieții din Roma, tu vrei să mă mai în-

1 Un om de talent
 2 care și-a ales
 3 Atena pustie
 4 și a dat studiilor
 5 șapte ani,
 6 și a îmbătrănit
 7 în cărți și muncă
 8 iese adesea
 9 mai mult decât o statuă.
 10 și face să râdă poporul:
 11 eu, aici,
 12 în mijlocul valului de afaceri
 13 și al furtunilor orașului,
 14 voi încerca
 15 să potrivesc cuvinte
 16 ce trebuie să miște sunetele
 17 lirei!
 18 Era în Roma un retor.
 19 fratele unui jurisconsult,
 20 așa că unul
 21 auzea
 22 din gura celuilalt
 23 laude neprecupețite,
 24 încât unul era
 25 un Gracchus, pentru celalt.

cerc să rânduiesc cuvintele care să deștepte cântecul lirei!

Erau la Roma doi frați, unul retor și celalt jurisconsult; amândoi își aduceau laudele cele mai umflăte: unul era Gracchus, celalt Mucius.

- 1 ut ille.
2 Mucius huic.
3 Qui iste furor
4 vexat minus
5 poetas argutos?
6 Compono carmina,
7 hic elegos,
8 opus mirabile visu
9 cælatumque novem Musis!
10 Adspice primum
11 cum quanto fastu,
12 quanto molimine,
13 circumspectemus
14 ædem vacuum
15 vatibus Romanis!
16 Mox etiam,
17 si forte vacas,
18 sequere, et audi procul
19 quid uterque ferat,
20 et quare
21 nectat sibi coronam.
22 Cædimur,
23 et consumimus hostem
24 totidem plagis,
25 Samnites.

Obiceiul acesta hântue oare mai puțin printre lăudăroșii noștri poeți? Eu fac ode; vecinul face elegii „capodopere șlefuite de cele nouă Muze”. Uită-te mai întâi cu ce măreție și cu ce aer grav, privim de jur împrejur biblioteca sorocită poeți-

1 și acesta
2 un Mucius pentru celalt.
3 Intrucât această manie
4 chinuește mai puțin
5 pe poeții lădători?
6 Compun poezii lirice,
7 acela elegii.
8 capo d'operă minunată la vedere
9 și lucrată de cele 9 Muze!
10 Vezi mai întâi
11 cu ce mândrie,
12 și grabă,
13 privim în jurul
14 templului deschis
15 poezilor Romani!
16 Curând, chiar,
17 dacă cumva ești liber,
18 urmează-mă și ascultă de departe
19 ce spune unul și altul,
20 și pe ce motiv
21 își împletesc cununi.
22 Suntem loviți
23 și zdrobim pe dușman
24 cu tot atâtea lovituri,
25 ca Samniți,

lor romani! De ai răgaz, urmează-mă apoi și ascultă de departe ce spune fiecare și cum își împletesc ghirlânzi. Ca adevărați gladiatori încăerați într'o luptă ce nu se sfârșește decât cu aprinsul luminilor, câte lovituri primim tot atâ-

1 duello lento
 2 ad prima lumina.
 3 Discedo Alcæus,
 4 puncto illius;
 5 ille, meo, quis?
 6 quis? nisi Callimachus?
 7 Si visus adposcere plus,
 8 fit Mimnermus,
 9 et crescit
 10 cognomine optivo.
 11 Fero multa,
 12 ut placem
 13 genus irritabile vatum,
 14 quum scribo
 15 et supplex capto,
 16 suffragia populi:
 17 idem, studiis finitis
 18 et mente recepta,
 19 obturem
 20 impune
 21 aures patulas
 22 legentibus.
 23 Qui componunt
 24 mala carmina,
 25 ridentur;

tea dăm. Rivalul meu a recunoscut, în sfârșit, în mine pe Alceu. El ce-i însă după părerea mea? Ce ar putea fi dacă nu Callimach! Dacă nu-i mulțumit, uite îl proclam Mimnermus; o comparație atât de dorită îl umflă. Mă trudesec mult ca să mulțumesc neamul supărăcios al poezilor, în

1 în luptele prelungite
 2 până la pr mele torțe.
 3 Sunt un Alceu
 4 după părerea aceluia;
 5 acela, după a mea. cine (este)
 6 cine? dacă nu un Calimac?
 7 Dacă pare că vrea mai mult.
 8 devine un Mimnerm.
 9 și se umflă de
 10 acest supranume dorit.
 11 Indur multe
 12 ca să îmblânzesc
 13 neamul iritabil al poezilor,
 14 când scriu.
 16 și când rugând, încerc să câștig
 10 aprobarea poporului;
 17 dar munca fiind isprăvită
 18 și mintea recăpătată,
 19 să închid
 20 fără teamă
 21 urechile deschise
 22 acestor cititori.
 23 (Cei) ce compun
 24 versuri proaste,
 25 sunt luați în râs;

timp ce și eu scriu, căutând, în genunchi, aprobarea publicului. Acum însă după ce mi-am încheiat activitatea și mi-am redobândit libertatea, am dreptul să-mi astup urechile la toți cititorii de versuri!

Râdem de cei ce fac versuri rele; ei sunt

1 verum, scribentes
2 gaudent,
3 et venerantur se,
4 et, si taceas,
5 laudant ultro beati
6 quidquid scripsere.
7 At qui cupiet
8 fecisse poema
9 legitimum,
10 sumet cum tabulis
11 animum censoris honesti;
12 verba quaecumque
13 habebunt parum
14 splendores,
15 et erunt sine pondere,
16 et ferentur
17 indigna honore,
18 audebit
19 movere loco,
20 quamvis recedant invita,
21 et versentur adhuc
22 intra penetralia Vestæ.
23 Eruet bonus
24 atque proferet in lucem
25 vocabula rerum

însă încântați de ele și se admiră; de nu-1 lauzi, se laudă ei singuri. Cine dorește să facă un poem de valoare, odată cu tăblițele, să-și ia și rolul de judecător nepărtinitor; să îndrăznească să în-

1 dar, scriindu-le
2 sunt încântați,
3 și se admiră,
4 și, dacă taci,
5 laudă, dela ei, fericiți
6 tot ce-au scris.
7 Dar cine va dori
8 să facă un poem,
9 cum trebuie,
10 va lua odată cu tabletele.
11 duhul unui censor imparțial;
12 toate expresiile
13 ce vor avea puțină
14 limpezime.
15 și vor fi fără putere,
16 și vor fi judecate
17 fără noblețe,
18 va avea curajul
19 să le gonească din locul lor,
20 deși se duc în silă,
21 și se găsesc încă
22 în sanctuarul Vestei.
23 Va scoate cu gust
24 și va pune în lumină
25 numele de lucruri

lătore toate cuvintele ce-i vor părea puțin limpezi, lipsite de nerv, sau vulgare, ori cât ar fi de grea această operație și ori cât s'ar pune la adăpostul templului Vestei. Să scoată însă cu

1 speciosa,
 2 obscurata populo
 3 diu,
 4 quæ situs informis
 5 et vetustas deserta
 6 premit nunc,
 7 memorata Catonibus
 8 atque Cethegis priscis;
 9 adsciscet nova,
 10 quæ usus genitor
 11 produxerit.
 12 Vehemens et liquidus
 13 simillimusque
 14 amni puro,
 15 fundet opes,
 16 beabitque Latium
 17 lingua divite;
 18 compescet luxuriantia,
 19 lævabit cultu sano
 20 nimis aspera;
 21 tollet
 22 carentia virtute,
 23 dabit speciem
 24 ludentis,
 25 et torquebitur,

pricepere la lumină unele cuvinte pline de sevă, de mult uitate de popor, acoperite acum de mucegai și vechime, dar întrebuițate de Catonii și Cethegii de odinioară; întrebuițeze și cuvintele noi consfințite de obicei. Năvalic și limpede ca

1 remarcabile.
 2 (cuvinte) uitate de popor
 3 de mult.
 4 pe care umezeala îngrozitoare
 5 și vechimea pustie
 6 le copleșesc acum.
 7 întrebuițate de Catoni
 8 și Cetegii antici;
 9 va admite (cuvinte) noi
 10 pe care întrebuițarea creatoare
 11 le va fi produs.
 12 Iute și limpede
 13 și asemănător
 14 cu un fluviu curat
 15 își va răspândi bogățiile
 16 și va îmbogăți Lațiul
 17 cu limba sa fecundă;
 18 va tăia ce-i pe deasupra;
 19 va șlefui cu o artă cuminte
 20 (pasagiile) prea aspre;
 21 va tăia
 22 pe acele cărora le lipsește frumusețea;
 23 va avea aerul
 24 unuia care se joacă,
 25 și se va osteni totuși

un fluviu cu apă curată, reverse-se și îmbogă-
 țască Lațiul cu bogata lui limbă; înlătore tot
 ce-i de prisos; șlefuiască cu dibăcie tot ce e
 prea aspru; înlătore tot ce nu-i frumos! Toți vor
 crede că scrie jucându-se, deși își va da multă

1 ut qui movetur
 2 nunc Satyrum,
 3 nunc Cyclopa agrestem.
 4 Dum mea mala
 5 delectent me,
 6 vel denique fallant.
 7 prætulerim
 8 videri scriptor
 9 delirus inersque,
 10 quam sapere
 11 et ringi.
 12 Fuit Argis
 13 haud ignobilis,
 14 qui se credebat audire
 15 tragædos miros,
 16 sessor lætus
 17 plausorque
 18 in theatro vacuo:
 19 qui servaret
 20 cetera munia vitæ
 21 more recto,
 22 bonus vicinus sane,
 23 hospes amabilis,
 24 comis in uxorem;
 25 qui posset

osteneală ca și actorul care dansează acum dansul Satirului, acum pe cel al Cielopului.

De-mi plac defectele mele sau de nu-mi dau seamă de e'e, sunt mai mulțumit să fiu privit ca un scriitor deșuchiaț și necioplit, decât să fiu în toate mințile și să-mi fac inimă rea. La Ar-

1 ca actorul ce dansează
2 când (dansul) Satira,
3 sau Ciclopa țărănească,
4 Numai defectele mele
5 să mă farmece,
6 sau să-mi facă iluzie
7 aș prefera
8 să trec drept un scriitor
9 nebun și necioplit,
10 decât să fiu teafăr
11 și mă chinuesc scriind.
12 Era în Argos
13 un (om) nu de neam prost.
14 care-și închipuia că aude
15 tragedieni admirabili,
16 spectator vesel
17 și aplaudând
18 în teatrul gol:
19 dar (om) ce-și îndeplinea
20 toate îndatoririle vieții
21 într'un fel drept
22 desigur bun vecin.
23 gazdă plăcută.
24 bun cu soția;
25 care putea

gos odată unui om de neam i se părea că ascultă actori minunați: venea deci vesel și aplauda în teatrul gol; de altfel, își împlinea toate celelalte îndatoriri ale vieții după cuviință; era bun vecin, oaspe primitor, soț iubitor; îngădui-

1 ignoscere servis,
 2 et non insanire
 3 signo læsco lagenæ;
 4 qui posset vitare
 5 rupem, et puteum patentem.
 6 Ubi hic,
 7 reffectus opibus
 8 curisque cognatorum,
 9 expulit morbum
 10 bilemque
 11 helleboro meraco,
 12 et redit ad sese:
 13 „Pol! amici,
 14 occidistis, ait,
 15 non servastis me,
 16 cui voluptas extorta sic,
 17
 18 et error mentis
 19 gratissimus
 20 demptus per vim“.
 21 Nimirum,
 22 est utile sapere,
 23 augis abjectis,
 24 et concedere pueris
 25 ludum tempestivum;

tor față de sclavi, nu s'ar fi mâniat că i s'a des-
 făcut ceara unei sticle cu vin: nu se poticnea de
 pietre și nici nu dădea în fântâni. Ingrijirile
 rudelor i-au vindecat însă boala, cu ajutorul ele-
 borului. Venindu-și în fire:

— „Prieteni, le zise el, nu m'ați scăpat, ci

1 să ierte pe sclavi
 2 și să nu se înfurie,
 3 din cauza sigiliului rupt de pe o sticlă;
 4 care putea să evite
 5 o piatră, un puț deschis.
 6 Indată ce acesta,
 7 vindecat de cheltueli
 8 și de îngrijirile părinților,
 9 a gonit boala
 10 și firea lui (nebună)
 11 cu elabor curat,
 12 și când își reveni:
 13 „Pe Polux! prieteni,
 14 m'ați omorât, spuse,
 15 nu m'ați scăpat,
 16 pe mine, căruia i-a fost luată astfel
 17 fericirea,
 18 și o iluzie a minții
 19 atât de plăcută
 20 (a fost) smulsă cu forța!
 21 Fără îndoială
 22 e folositor să devii înțelept,
 23 fleacurile fiind date la o parte,
 24 și să lași tinerilor
 25 jocul potrivit cu vârsta lor;

mi-ați smuls bucuria; mi-ați alungat cu sila iluzia ce-mi era atât de plăcută!”.

A venit, negreșit, vremea să ne cumințim; părăsind nimicurile, să lăsăm tinerilor plăcerile, bune pentru vârsta lor; să nu mai potrivim cu-

1 ignoscere servis,
 2 et non insanire
 3 signo læsco lagenæ;
 4 qui posset vitare
 5 rupem, et puteum patentem.
 6 Ubi hic,
 7 reffectus opibus
 8 curisque cognatorum,
 9 expulit morbum
 10 bilemque
 11 helleboro meraco,
 12 et redit ad sese:
 13 „Pol! amici,
 14 occidistis, ait,
 15 non servastis me,
 16 cui voluptas extorta sic,
 17
 18 et error mentis
 19 gratissimus
 20 demptus per vim“.
 21 Nimirum,
 22 est utile sapere,
 23 nugis abjectis.
 24 et concedere pueris
 25 ludum tempestivum;

tor față de sclavi, nu s'ar fi mâniat că i s'a desfăcut ceara unei sticle cu vin: nu se poticnea de pietre și nici nu dădea în fântâni. Ingrijirile rudelor i-au vindecat însă boala, cu ajutorul eleborului. Venindu-și în fire:

— „Prieteni, le zise el, nu m'ați scăpat, ci

1 să ierte pe sclavi
 2 și să nu se înfurie
 3 din cauza sigiliului rupt de pe o sticlă;
 4 care putea să evite
 5 o piatră, un puț deschis.
 6 Indată ce acesta,
 7 vindecat de cheltueli
 8 și de îngrijirile părinților,
 9 a gonit boala
 10 și firea lui (ne bună)
 11 cu elabor curat,
 12 și când își reveni:
 13 „Pe Polux! prieteni,
 14 m'ați omorât, spuse,
 15 nu m'ați scăpat,
 16 pe mine, căruia i-a fost luată astfel
 17 fericirea,
 18 și o iluzie a minții
 19 atât de plăcută
 20 (a fost) smulsă cu forța!
 21 Fără îndoială
 22 e folositor să devii înțelept,
 23 fleacurile fiind date la o parte,
 24 și să lași tinerilor
 25 jocul potrivit cu vârsta lor;

mi-ați smuls bucuria; mi-ați alungat cu sila iluzia ce-mi era atât de plăcută!”.

A venit, negreșit, vremea să ne cumințim; părăsind nimicurile, să lăsăm tinerilor plăcerile, bune pentru vârsta lor; să nu mai potrivim cu-

1 ac non sequi
 2 verba modulanda
 3 fidibus Latinis,
 4 sed ediscere
 5 numerosque
 6 modosque
 7 vitæ veræ.
 8 Quocirca
 9 loquor hæc tecum,
 10 recordorque tacitus:
 11 si nulla copia lymphæ
 12 finiret sitim tibi,
 13 narrares medicis;
 14 quod cupis
 15 tanto plura
 16 quanto parasti plura,
 17 audesne
 18 faterier nulli?
 19 Si vulnus non fieret
 20 levius tibi
 21 radice vel herba
 22 monstrata.
 23 fugeres curarier
 24 radice vel herba
 25 proficiente nihil.

vintele pe sunetele lirei latine; să învățăm nor-
 mele și principiile adevăratei vieți. Iată pentruce,
 chibzuindu-mă, îmi zic în mine: „De nu ți-ai
 putea potoli setea cu oricâtă apă ai bea, te-ai
 arăta la doctori; când dorești cu atât mai mult

1 și să nu mai urmărești
2 cuvinte ce se cântă
3 pe coardele latine,
4 ci să înveți cu grijă
5 și regulele
6 și cadențele
7 vieții adevărate.
8 Iată de ce
9 îmi spun lucrurile acestea,
10 le meditez tăcut:
11 dacă ori câtă apă ai bea,
12 nu ți-ar stinge setea,
13 ai spune-o doctorilor;
14 și pentrucă dorești
15 cu atât mai multe
16 cu cât ai strâns mai multe,
17 n'ai curajul
18 să mărturisești nimănui?
19 Dacă o rană nu ți-ar deveni
20 mai puțin dureroasă
21 printr'o rădăcină sau iarbă
22 indicată,
23 ai renunța să te tratezi
24 cu iarba sau rădăcina aceasta
25 ne servind la nimic.

cu cât ai agonisit mai mult, de ce nu îndrăznești
s'o spui cuiva? Când niște burueni sau niște ră-
dăcini nu-ți ușurează rana, nu te mai cauți cu
ele de nu-ți ajută la nimic. Pentru c'ai auzit nu-

1 Audieras
2 stultitiam pravam
3 decedere illi
4 cui di donarint rem;
5 et, quum sis
6 nihilo sapientior,
7 ex quo es plenior,
8 uteris tamen
9 isdem monitoribus.
10 At si divitiæ possent
11 reddere te prudentem,
12 si minus cupidum
13 timidumque,
14 nempe ruberes !
15 si quis in terris
16 viveret avarior
17 te uno.
18 Si quod quis est mercatus
19 libra et ære,
20 est proprium,
21 usus
22 mancipat
23 quædam,
24 si credis consultis:
25 ager qui pascit te,

mai că dacă-ți dau zeii avere devii și cuminte, și cu toate că n'ai ajuns mai înțelept de când ești mai bogat, — dai totuși crezare acestor păreri greșite. De ar putea să te facă banul mai înțelept, mai puțin lacom și fricos, nu e așa că ai

1 Ai auzit.
2 că prostia oarbă
3 dispare la acela
4 căruia zeii i-au dat bogăția;
5 și deși nu ești
6 întru nimic mai cuminte,
7 de când ești mai bogat,
8 te vei folosi totuși
9 de aceiași sfătuitori.
10 Dar dacă bogățiile ar puea
11 să te facă înțelept.
12 mai puțin lacom
13 și fricos.
14 desigur ai roși
15 că cineva pe pământ
16 ar trăi mai avar
17 decât tine.
18 Dacă ceiace s'a cumpărat
19 pe bani,
20 aparține (cumpărătorului),
21 (dacă) folosința
22 ne transmite proprietatea
23 anumitor lucruri.
24 dacă te iei după jurisconsulți:
25 ogorul ce te hrănește

roși de ar mai fi pe fața pământului un mai mare sgârcit decât tine?

Ești stăpân pe ce ai cumpărat, și ai cântărit; după oamenii de legi și folosința ne dă stăpânirea anumitor lucruri: ogorul ce te hrănește este

1 est tuus;
 2 et villicus Orbi,
 3 quum occat segetes.
 4 daturus
 5 frumenta tibi mox,
 6 sentit te dominum.
 7 Das nummos:
 8 accipis uvam,
 9 pullos, ova,
 10 cadum temeti.
 11 Nempe, isto modo
 12 mercaris paulatim
 13 agrum, emptum
 14 trecentis millibus
 15 nummorum, fortasse
 16 aut etiam supra.
 17 Quid refert vivas
 18 numerato nuper,
 19 an olim?
 20 Emptor quondam
 21 arvi Aricini et Veientis,
 22 cœnat olus emptum,
 23 quamvis putat aliter,
 24 calefactat ahenum
 25 sub noctem gelidam

al tău; când vechilul lui Orbius grapă brazdele
 pentru a-ți aduce ție grâul, te recunoaște, de fapt,
 pe tine ca stăpân. Pe bani el îți dă struguri,
 pui, ouă și un vas de vin. Pe încetul tu cumperi
 astfel o moșie de trei sute de mii de sesterți sau
 poate de mai mult. E vreo deosebire dacă trăiești

1 e al tău;
2 și țăranul din Orbius,
3 când ară câmpiile însămânțate,
4 trebuind să vândă
5 în curând grâul,
6 simte că tu îi ești stăpân.
7 Ii dai banii:
8 primește struguri,
9 pui. ouă.
10 un butoi cu vin.
11 În adevăr, astfel,
12 cumperi puțin câte puțin
13 un ogor, cumpărat
14 cu trei sute de mii
15 de sesterți, poate,
16 sau chiar mai mult.
17 Ce are aface că trăiești
18 dintr'un (ogor) plătit de curând,
19 sau odinioară?
20 Cel ce-a cumpărat odinioară
21 domeniile din Aricia și Vei
22 mănâncă legume cumpărate,
23 deși crede altfel,
24 își încălzește vatra
25 spre noaptea rece

din banii plătiți acum cu țărâita sau plătiți odinioară dintr'odată?

Cumpărătorul moșiilor dela Aricia și dela Veia, se hrănește cu legume cumpărate, deși n'o crede, în timpul frigului nopții își încălzește

1 lignis emptis;
2 sed vocat suum
3 usque
4 qua populus adsita
5 refigit
6 limitibus certis
7 jurgia vicina:
8 tanquam
9 quod, puncto
10 horæ mobilis,
11 nun prece, nunc pretio,
12 nunc vi.
13 nunc morte suprema,
14 permutet dominos,
15 et cedat
16 in altera jura.
17 sit proprium cuiquam!
18 Sic, quia usus perpetuus
19
20 datur nulli,
21 et heres supervenit
22 heredem alterius,
23 velut unda undam.
24 quid prosunt
25 vici, aut horrea.

oala cu lemne cumpărate; el își închipue că e al lui tot locul, până la rândul de plopi ce-l apără de încălecarea vecinilor: ca și cum ar putea fi al cuiva un lucru care, în marginile unui singur ceas, cu voie sau nu, pe bani sau din pricina

1 cu lemne cumpărate;
2 dar numește al său
3 (terenul) până
4 unde un plop plantat
5 împiedică
6 printr'un hotar neschimbat
7 proveșele cu vecinul:
8 ca și cum
9 (un lucru) care, în trecerea
10 unui ceas fugar,
11 fie de voe, fie pe bani,
12 fie prin violență,
13 fie prin moarte,
14 poate să-și schimbe stăpânii,
15 și poate trece
16 sub alte legi,
17 ar aparține cuiva!
18 Astfel deoarece o proprietate
19 perpetuă
20 nu-i dată nimănui,
21 și un moștenitor vine după
22 moștenitorul altuia,
23 ca val după val,
24 la ce servesc
25 sate, sau hambare,

obștescului sfârșit, își schimbă stăpânul, trecând în mâinile altuia. Nimănui nu-i dată deci folosința veșnică; unui moștenitor îi urmează altul, după cum unui val îi urmează altul; la ce slujesc atunci fermele și hambarele? sau pentru ce

1 quidve Lucani
 2 adjecti saltibus Calabris,
 3 si Orcus,
 4 non exorabilis auro,
 5 metit
 6 grandia cum parvis?
 7 Sunt qui non habeant
 8 gemmas, marmor,
 9 ebur, sigilla Tyrrena
 10 tabellas, argentum,
 11 vestes tinctos
 12 murice Gætulo:
 13 est qui
 14 non curat habere.
 15 Cur alter fratrum
 16 præferat cessare,
 17 et ludere, et ungi,
 18 pinguibus palmetis
 19 Herodis
 20 alter,
 21 dives et importunus,
 22 mitiget
 23 flammis et ferro,
 24 ab ortu lucis
 25 ad umbram,

să adaugi pădurile Lucaniei la acelea ale Calabriei, dacă nepăsătoare față de hani, moartea seceră pe cei mari ca și pe cei mici?

Sunt mulți cei ce nu au nici pietre prețioase, nici statui de marmoră sau de fildeș, nici statuete etruște, nici tablouri, nici argintărie, nici

1 la ce (pădurile) Lucaniei
2 adăugate la pădurile Calabrei,
3 dacă Orcus,
4 neînduplecat la aur,
5 seceră
6 cele mari cu cele mici?
7 Sunt (oameni) care nu au
8 nici pietre prețioase, nici marmoră,
9 nici fildeș, nici statuete Tireniene,
10 nici tablouri; nici argintărie,
11 nici stofe vopsite
12 nici purpură de Getulia:
13 e cineva care
14 nu dorește să le aibă.
15 De ce unul din (cei doi) frați
16 ar prefera să se odihnească,
17 și să petreacă, și să se parfumeze,
18 la bogatele (plantații) de palmier,
19 ale lui Herod:
20 în timp ce celalt
21 bogat și nesățios,
22 destelinește
23 cu flăcări și fier
24 dela răsărit
25 până la umbră,

haine de purpură getulică; unul singur nici nu le dorește: eu!

Unul din frați pune odihna, jocurile, parfurmurile mai presus de bogatele grădini de palmieri ale lui Herod; celălalt, bogat dar nesățios, se căsnește din zori și până 'n seară; cu foc

1 agrum silvestrem?
 2 Genius scit,
 3 comes qui temperat
 4 astrum natale.
 5 deus naturæ humanæ
 6 mortalis
 7 in unumquodque caput.
 8 mutabilis vultu,
 9 albus et ater.
 10 Utar,
 11 et tollam
 12 es acervo modico
 13 quantum res poscet;
 14 nec metuam
 15 quid heres judicet de me.
 16
 17 quod non invenerit
 18 plura datis.
 19 Et tamen idem
 20 volam scire quantum
 21 simplex
 22 hilarisque
 23 discrepet nepoti.
 24 et quantum parcus
 discordet avaro.

și fier, vrea să destelinaască câmpia împădurită!

Pentru ce? Numai Geniul o știe: tovarășul ce veghează asupra stelei noastre, zeul naturii omenești, ce moare odată cu fiecare din noi, și ce-și schimbă cu fiecare înfățișarea! Eu mă mulțu-

1 un câmp împădurit.
 2 Geniul știe,
 3 tovarășul care regulează
 4 steaua natală,
 5 zeul de aceiaș natură cu omul,
 6 muritor (care moare)
 7 ca fiecare cap (om),
 8 schimbător la față,
 9 alb și negru.
 10 Eu mă voi folosi
 11 și voi lua
 12 din grămada mea modestă
 13 cât va cere împrejurarea,
 14 și nu mă voi teme
 15 de ce va crede despre mine un
 16 moștenitor,
 17 pentrucă nu va fi găsit
 18 mai mult decât mi s'a dat.
 19 Și, totuși (eu) acelaș (om),
 20 voi ține să știu întrucât
 21 un (om) simplu
 22 și vesel
 23 se deosebește de un stricat
 24 și întrucât cel econom
 se deosebește de avar.

mesc cu ce am; din mica-mi avere nu iau decât
 cât îmi trebuie; nu mă tem de ce-o să zică moște-
 nitorul când n'o găsi mai mult decât am primit
 și eu. Știu totuși deosebi o viață simplă și vo-
 ioasă de o viață de risipă, și economia de avari-

1 Distat enim
 2 spargas prodigus tua,
 3 an neque facias sumptum
 4 invitus,
 5 neque labores
 6 parare plura,
 7 ac potius,
 8 ut duer olim
 9 festis Quinquatribus,
 10 fruaris raptim
 11 tempore exiguo gratoque.
 12 Pauperies immunda
 13 absit procul, procul!
 14 Ego, ferar
 15 utrum magna nave
 16 an parva,
 17 ferar, unus
 18 et idem.
 19 Non agimur
 20 velis tumidis
 21 Aquilone secundo.
 22 tamen
 23 non ducimus ætatem
 24 Austris adversis;

ție; e o deosebire de-ți arunci banii pe fereastră
 sau îi cheltuești cu socoteală, fără să te trudești
 să strângi tot mai mult.

Bucură-te de plăcerile clipei ce zboară atât
 de iute, cum se bucură copiii de vacanțele sărbă-
 torilor Minervei.

1 Căci e o deosebire
2 (dacă) îți împrăștii nebunește (averea),
3 (sau) dacă nu faci cheltuială
4 fără voie,
5 și (dacă) nu te chinuește
6 să strângi mai mult;
7 și (dacă) nu te chinuești
8 ca, de exemplu, copilul
9 la sărbătorile de 5 zile (ale Minervei),
10 te bucuri în treacăt
11 de un timp scurt și plăcut.
12 Sărăcia îngrozitoare
13 să fie departe, departe!
14 Eu de-aș fi dus
15 fie într'un vas mare
16 fie în unul mic,
17 voi fi dus singur
18 și acelaș.
19 Nu suntem împinși
20 de pânze umflate
21 de crivățul prielnic:
22 totuși
23 nu ne trecem viața,
24 (împinși) de Austrul potrivnic;

Departa de mine groaznica sărăcie! Dacă merg pe o corabie mare sau într'o barcă, e același lucru: tot eu merg; nu nu-mi bate vântul prielnic în pânzele umfate, cel puțin nu mă bat nici furtunile: dacă sunt la urma celor dintâi ca

1 viribus, ingenio,
 2 specie, Virtute,
 3 loco, re,
 4 extremi
 5 primorum,
 6 usque priores
 7 extremis.
 8 Non es avarus
 9 abi. Quid?
 10 cetera fugere jam
 11 simul cum isto vitio?
 12 Pectus tibi
 13 caret inani ambitione?
 14 caret formidine mortis,
 15 et ira?
 16 Rides somnia,
 17 terrores magicos,
 18 miracula, sagas,
 19 Lemures nocturnos,
 20 portentaque Thessala?
 21 Numeras grate
 22 natales?
 23 Ignoscis amicis?
 24 fis lenior et melior
 25 accedente senecta?

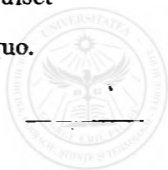
putere, talent, frumusețe, virtute, naștere și avere — sunt însă în fruntea celor din urmă.

Nu ești avar: bine! odată cu acest viciu, ai scăpat oare și de celelalte? Nu te roade ambiția deșartă? frica de moarte, mânia? Nu crezi tu în

1 cât despre puteri, spirit,
2 frumusețe, virtute,
3 naștere, avere,
4 (dacă suntem) ultimii
5 din primii.
6 (suntem) și primii
7 din ultimii.
8 Nu ești avar:
9 Fie. Ce?
10 celelalte (vicii) au fugit
11 odată cu acest viciu?
12 Inimei tale
13 îi lipsește ambiția deșartă
14 îi lipsește, teama de moarte,
15 și mânia?
16 Ți bați joc de visuri,
17 de spaimetele magiei,
18 de minuni, de vrăjitoare,
19 și de stafiile nocturne,
20 de farmecele Tesaliene?
21 Numeri cu plăcere
22 zilele de naștere?
23 Ești indulgent cu prietenii?
24 devii mai blând și mai bun
25 în apropierea bătrâneții?

descânțecce, în minuni, în vrăjitoare, în stafii și în farmecele tesalice? Vezi tu cu plăcere revenindu-ți ziua de naștere? Ți știi tu ierta prietenii? Apropierea bătrâneții te face mai bun și

- 1 Quid levat te
2 una exempta
3 de spinis pluribus?
4 Si nescis vivere recte,
5 decede peritis.
6 Lusisti satis,
7 edisti atque bibisti satis;
8 est tempus tibi abire:
9 ne ætas
10 lasciva decentius
11 rideat et pulset
12 potum
13 largius æquo.

inai blând? Cu un spiu mai puțin, când te în-
țeapă atâția, nu poți fi mai ușurat. Dacă nu știi
trăi cum trebuie, lasă locul altora ce știi. Des-
tul te-ai răsfățat, destul ai mâncat, destul ai

- 1 Intrucât te ușurează
- 2 un (spin) smuls
- 3 printre numeroși spini?
- 4 Dacă nu știi să trăiești cuminte,
- 5 dă locul celor ce știu.
- 6 Ai jucat deajuns.
- 7 ai mâncat și ai băut deajuns;
- 8 e timpul să pleci:
- 9 pentru că nu vârsta (tinerețea)
- 10 nebunatică mai cu decență (ca tine),
- 11 să nu-și rădă și să nu te împingă
- 12 pe tine ce-ai băut
- 13 mai mult decât se cuvine (la vârsta ta).

băut! E vremea să pleci; altfel tinerețea pe care o prinde mai bine veselia, o să te ia în răs și o să te alunge dacă te vei îmbăta mai mult decât ti se șade!".

Extras din catalogul „Bibliotecii pentru toți”

No.

- Saint Pierre Bernardin de. Paul și Virginia, roman complet 96—97
- Šallustius. Despre conjurația lui Cati-
lina 890—890 E
- Sadoveanu M. Povestiri de sărbători ... 234—5
Sunt adunate în acest volum câ-
teva din cele mai frumoase pove-
stiri ale harnicului scriitor: Vesti-
torii, Domnul Trandafir, Într'un
colț de țară, La Iarmarocul din Me-
reși, Un rămășag, Cufundarul,
Moartea lui Ștefan Vodă, Regretui,
Cei doi străini, Lupul, etc. Stilul
melodios și miresmat al acestui
mare scriitor și darul de a po-
vesti, fac din el cea mai puter-
nică personalitate dintre talentele
noastre literare de azi.
- Săvescu Iuliu Cezar. Poezii cu portre-
tul autorului de St. Dimitrescu .. 1121—1122
- Scariat Th.-Brăila. Vorbe și anecdote
despre oamenii celebri (culegere) 702
- Schiller. Wilhelm Tell, tragedie 328—9
Cu o neîntrecută putere drama-
tică — ni se evocă vremuri dis-
părute cu tot farmecul, cu toată
poezia lor, cu toate părțile bune
și păcatele sufletului omenesc, care
e același și azi ca și atunci.
- „ Don Carlos, tragedie în 5 acte,
traducere din limba germană de
W. Ghil 334—335 b.
- „ Conjurația lui Fiesco, teatru ... 736—36 b.
- Schopenhauer. Viața, amorul și moar-
rea 249—250

50.631
Atelierele Grafice

BIBLIOTECA INST. PED.
PEDAGOG. AL INIÉZET KÖNYVTÁRA
In - Mureș - Marosvásárhely

curești

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru toți

	No.
Alecandri V. Poezii populare, vol. I	443
" " Vol. II	444
" " Vol. III	445
" " Teatru, vol. I. Cetatea Neamțului, Cinel-Cinel, etc.	199—9 b.
" " Teatru, vol. II, Florin și Florica, Piatra din casă, etc.	200—200 b.
" " Varia, poezii	188
" " Altele, versuri	189—190
" " Despot Vodă, legendă istorică în versuri	322—23
Alexandria , sau isprăvile marelui împărat Alexandru Macedon	467—68
Al. George. Sapho (în versuri)	925
Alina G. Buna cuviință. Cum să se poarte omul în societate	385—7 b.
Amicis Edm. (Cuore). Inimă de copil. În această carte se povestește induio- ător și de toată frumusețea un în- reg an școlar al unui băiețuș din clasele primare. E o povestire, a- proape zilnică, a multor întâmplări, preme de un an, în viața micului școlar, din care autorul — unul din cei mai mari scriitori ai Italiei — face să respire dragostea de neam, de steag, de credință strămoșească. Ediția ilustrată bogat. Traducere de Traian G. Stoenescu.	426—29 b.
" " O moarte pe câmpul de războiu ..	772—72 b.
Anderson. Povești alese	1
" " Carte de chipuri fără chipuri	100
" " Grădina raiului, povestiri cu ilu- strații, trad. de B. Nemțeanu	657—58

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru to

No.

- Bainglass S. Dr.** Telegrafia fără fir și radiofonia, cu multe ilustrații ... 1157-5
- „ Razele X și întrebuințarea lor. Tratat limpede pentru lămurirea și a profanilor 1177-78
- Bălănescu Nicolae.** Lumină și naționalism 995-96
- Bălcescu Nicolae.** Puterea armată a României. Mișcarea Românilor din Ardeal la 1848 393-93 b.
- „ Scrisori către Ion Ghica 688-689 a.
- „ Biografii istorice: Spătarul Ioan Cantacuzino; Ioan Tăutul, marele logofăt al Moldovei. Postelnicul Const. Cantacuzino; Logofătul Miron Costin, istoricul Moldovei; Românii și Fanarioții 560
- „ Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul. Operă completă, așa cum a publicat-o, sub auspiciile Academiei Române, Al. Odobescu 1206-13
- Balzac.** Eugenia Gradet. Romanul acesta e opera cea mai puternică a genialului Balzac. E o descripție admirabilă a vicții de provincie cu eroii ei, cari trăiesc parcă sub ochii noștri într'o serie de conflicte de un dramatism sguđuitor. Traducerea admirabilă de Ludovic Dauș cu numeroase figuri reprezentând scenele cele mai sugestive 381-83
- „ Femeia la 30 de ani. roman 381-83